



The Boğaziçi Law Review

ISSN: 3023-4611

Journal homepage: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/blr>

Türk Telif Hukukunda Umuma İletim Hakkı: Gelenekten Dijitale – Kapsam ve İçeriğin Yeniden Tanımı

The Right of Communication to The Public in Turkish Copyright Law: From Tradition to Digital – Redefining Scope and Content

Mustafa Ateş

To cite this article: Mustafa Ateş, ‘Türk Telif Hukukunda Umuma İletim Hakkı: Gelenekten Dijitale – Kapsam ve İçeriğin Yeniden Tanımı’ (2025) 3(2) The Boğaziçi Law Review 133.

Submission Date: 7 November 2025

Acceptance Date: 29 December 2025

Article Type: Research Article



© 2025 Mustafa Ateş. Published with license by Boğaziçi University Publishing



Published online: December 2025



Submit your article to this journal [↗](https://dergipark.org.tr/tr/pub/blr)

Full Terms & Conditions of access and use can be found at
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/blr>

TÜRK TELİF HUKUKUNDA UMUMA İLETİM HAKKI: GELENEKTEN DİJİTALE – KAPSAM VE İÇERİĞİN YENİDEN TANIMI

THE RIGHT OF COMMUNICATION TO THE PUBLIC IN TURKISH COPYRIGHT LAW: FROM TRADITION TO DIGITAL – REDEFINING SCOPE AND CONTENT

Mustafa Ateş 

Prof. Dr., İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi.

ÖZET

Umuma iletim hakkı (right of communication to the public), modern telif hukukunun en dinamik ve kavramsal açıdan en tartışmalı alanlarından biri olarak ortaya çıkmıştır. Giderek artan dijitalleşme fikir ve sanat eserlerinin yayılma, erişilme ve ticarileştirilme biçimlerini köklü biçimde dönüştürmüş; böylece eser sahipleri, aracı hizmet sağlayıcılar ve toplumun menfaatleri arasındaki hukukî ve iktisadî dengeyi yeniden şekillendirmiştir. Geleneksel olarak radyo-televizyon yayıncılığı ve kablolu iletimle ilişkilendirilen bu hak, günümüzde dijital ortamda eserlerin erişilebilir kılınmasını düzenleyen merkezî bir mekanizma hâline gelmiştir. Türk telif hukukunda bu dönüşüm, 2001 yılında 4630 sayılı Kanun ile 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununda yapılan değişikliklerle yasal bir karşılık bulmuştur. Söz konusu reformlar aracılığıyla, eser sahipleri ile bağlantılı hak sahiplerinin umuma iletim hakkı, kablolu veya kablosuz yollarla eserleri kamuya erişilebilir kılma yetkisini açık biçimde içerecek şekilde genişletilmiştir. Bu düzenlemeler, Türkiye'nin WIPO Telif Hakları Antlaşması ve WIPO İcralar ve Fonogramlar Antlaşmasından doğan uluslararası yükümlülükleriyle uyumlu olarak gerçekleştirilmiş; aynı zamanda 2001/29/EC sayılı Bilgi Toplumunda Telif Hakları Direktifinin 3. maddesinde öngörülen Avrupa Birliği müktesebatına uyum sağlama iradesini de göstermiştir. Makalede, Türk Telif Hukuku düzenlemelerine göre umuma iletim hakkının mevcut durumu değerlendirilmekte olup; dijitalleşmenin etkisiyle dönüşen bu hakkın güncel hukukî görünümünü ve zaman içinde gerçekleşen paradigma değişimine ışık tutulması amaçlanmıştır. Bu çerçevede makalede özellikle radyo-televizyon yayınları, yeniden iletim, internet üzerinden erişim sağlama ve “yeni kamu” doktrini gibi konular çerçevesinde dijital platformların umuma iletimin kapsamını nasıl yeniden tanımladığı gösterilmektedir.

Anahtar Kelimeler: umuma iletim hakkı, radyo-televizyonla yayın hakkı, dijital telif hakkı, yeniden iletim hakkı, kamuya erişilebilir kılma hakkı, yeni kamuya sunma.

ABSTRACT

The right of communication to the public has emerged as one of the most dynamic and conceptually debated fields of modern copyright law. The ongoing process of digitalisation has profoundly transformed the ways in which literary and artistic works are disseminated, accessed, and commercialised, thereby reshaping the legal and economic balance among authors, intermediaries, and the public. Traditionally associated with radio and television broadcasting as well as cable transmission, this right has evolved into a central mechanism for regulating the availability of works in the digital environment. In the Turkish copyright law system, this transformation has found its legislative expression through the amendments introduced by Law No. 4630 of 2001 to the Law on Intellectual and Artistic Works

(Law No. 5846). By means of these reforms, the right of communication to the public—vested in both authors and neighbouring right holders—was explicitly expanded to include the exclusive right to make works available to the public by wire or wireless means. These amendments were adopted in conformity with Türkiye’s international obligations under the WIPO Copyright Treaty (WCT) and the WIPO Performances and Phonograms Treaty (WPPT), while also reflecting the intention to harmonise domestic law with the *acquis* of the European Union, particularly Article 3 of the Information Society Directive (2001/29/EC). This article examines the current state of the right of communication to the public within the framework of Turkish copyright law and aims to shed light on its contemporary legal configuration and the paradigm shift that has taken place over time as a result of digitalisation. In this context, special attention is devoted to how digital platforms have redefined the scope of communication to the public through issues such as radio and television broadcasting, retransmission, online making available, and the “new public” doctrine.

Keywords: right of communication to the public, digital copyright law, broadcasting right, retransmission right, right of making available to the public, communication to a new public.

EXTENDED SUMMARY

The rapid development of digital technologies has necessitated the redefinition and reinterpretation of fundamental concepts in intellectual property law. One of the rights positioned at the core of this transformation is the right of communication to the public. The increasing prevalence of the internet, the widespread sharing of content through online platforms, and the global accessibility of creative works have raised new legal questions concerning the scope and limits of this right in the digital environment.

The right of communication to the public has been a central focus of both international conventions and the *acquis* of the European Union (EU). These legal frameworks have undergone continuous reform to address the challenges of the digital age. From the World Intellectual Property Organization’s (WIPO) Internet Treaties and the World Trade Organization’s TRIPS Agreement to the EU’s Directive 2001/29/EC on Copyright in the Information Society (InfoSoc Directive) and the Directive 2019/790/EU on Copyright in the Digital Single Market (DSM Directive), the international copyright regime developed over the past three decades has shaped the practical application of the right of communication to the public in digital contexts.

Equally influential are the case-law developments of the Court of Justice of the European Union (CJEU), which have provided interpretative clarity to this right. Landmark judgments such as *Svensson*, *GS Media*, *Renckhoff*, and *YouTube v. Germany* have addressed key notions like the “new public” doctrine and the legal qualification of digital practices such as hyperlinking. These rulings have redefined the boundaries of both users’ and content providers’ rights and obligations, delineating the contours of copyright infringement in the online sphere. In doing so, the Court has progressively articulated a jurisprudential framework balancing the protection of rightholders with the principles of freedom of expression and access to information.

In Turkey, the protection of literary and artistic works and the recognition of authorship are regulated under the Law on Intellectual and Artistic Works (*Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu* – FSEK), enacted in 1951. The Law distinguishes between moral rights and economic rights, the latter encompassing the author’s right of communication to the public under Article 25. This provision grants authors the exclusive right to make their works available to the public by means of transmission, broadcasting, or digital dissemination.

Moreover, the Law extends certain exclusive rights to performers, producers, and broadcasting organizations, who contribute to the dissemination and accessibility of creative works through

performance, fixation, or transmission. Although the original text of FSEK did not include related rights, these were formally incorporated into Turkish law in 1995 through Law No. 4110. As a candidate for EU membership and a contracting state to international treaties such as the 1961 Rome Convention and the 1996 WIPO Performances and Phonograms Treaty (WPPT), Turkey has progressively harmonized its legislation with international and European copyright standards. The legal status and content of related rights are now comprehensively regulated under Article 80 of FSEK, which establishes the framework for the rights of performers, phonogram producers, and broadcasting organizations.

This article examines the current legal status of the right of communication to the public within Turkish law, focusing on its adaptation to the dynamics of digitalization. The study aims to reveal how technological convergence has reshaped the scope and interpretation of this right, and to provide a foundation for future legal and doctrinal assessments. Within this analytical framework, particular emphasis is placed on broadcasting and retransmission rights, internet-based access to works (making available to the public), and the evolving concept of the “new public.” The article demonstrates how these phenomena have collectively transformed the understanding of communication to the public on digital platforms, where the distinction between public performance, transmission, and online dissemination has become increasingly blurred.

Ultimately, the paper argues that while Turkish copyright law remains largely consistent with international and EU standards, the digital transformation continues to test the boundaries of established legal categories. The rise of on-demand streaming, user-generated content, and algorithmic dissemination models challenges traditional conceptions of public communication and requires a more flexible interpretation that accommodates both the economic interests of rights holders and the societal interest in broad cultural access. In this regard, the evolution of the right of communication to the public represents not only a doctrinal shift but also a broader adaptation of copyright law to the realities of the digital era.

1. GİRİŞ

Dijital teknolojilerin hızla gelişmesi, fikri mülkiyet hukukunun temel kavramlarının yeniden tanımlanması ve yorumlanması ihtiyacını doğurmuştur. Bu dönüşümün merkezinde yer alan haklardan biri de umuma iletim hakkıdır. Özellikle internetin yaygınlaşması, içeriklerin çevrimiçi platformlar aracılığıyla paylaşılması ve erişilebilirliğin küresel ölçekte artması, bu hakkın kapsamı ve sınırları konusunda yeni hukukî tartışmaları beraberinde getirmiştir.

Umuma iletim hakkı, hem milletlerarası sözleşmelerin hem de Avrupa Birliği (AB) müktesebatının düzenleme konusunu oluşturmıştır. Bu düzenlemeler, dijital çağın gereklerine uygun olarak sürekli güncellenmektedir. Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü'nün (WIPO) İnternet Anlaşmaları ve Dünya Ticaret Örgütü'nün TRIPS Anlaşmasından Avrupa Birliği'nin 2001/29/EC sayılı Bilgi Toplumunda Telif Hakları Direktifi (*InfoSoc Directive*) ile 2019/790 sayılı Dijital Tek Pazar Direktiflerine (*DSM*) kadar son 30 yıl zarfında benimsenen milletlerarası fikri mülkiyet hukuku metinleri, umuma iletim hakkının dijital ortamdaki uygulanabilirliğini şekillendirmektedir.

Öte yandan Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın (ABAD) *Svensson*, *GS Media*, *Renckhoff* ve *YouTube v. Germany* gibi kararları ise, “yeni kamu” (*new public*) kavramı ve bağlantı verme (*linking*) gibi dijital pratiklerin hukukî niteliği konusunda önemli içtihatlar sunmaktadır.

Bu kararlar, hem içerik sağlayıcıların hem de kullanıcıların hak ve yükümlülüklerini yeniden tanımlamakta; telif hakkı ihlallerinin sınırlarını belirlemektedir.

Türkiye’de fikir ve sanat eserleri ve üzerindeki haklar ile hak sahipliği 1951 yılında kabul edilen giren Fikir ve Sanat Eserleri Kanununda (FSEK) düzenlenmiştir. Kanun eser sahibinin haklarını niteliklerine göre “manevi haklar” ve “mali haklar” başlıkları altında iki gruba ayırmıştır. Eserin umuma iletilmesi, Kanunun 25. maddesi kapsamında “mali haklar” arasında tanzim olunmuştur.

Kanun; eser sahipliği sıfatı bulunmadığı halde bir fikir ve sanat eserini icra etmek, eser temsil ve icralarını ses taşıyıcı bir ortama tespit etmek, sinematografik bir ürünün ilk tespitini yapmak, fikir ve sanat eserlerini elektronik dalgalarla yaymak suretiyle daha geniş kitleler tarafından istifade edilebilmesi için yatırım yapan gerçek veya tüzel kişilere de eser sahiplerine benzer biçimde bir takım mali hak ve yetkiler tanımıştır. Bu hak ve yetkilere “bağlantılı hak” ve bu faaliyetleri gerçekleştiren kişilere de “bağlantılı hak sahibi” denilir. FSEK’in kabul edildiği tarihteki metninde bağlantılı hak ve hak sahipliğiyle ilgili bir düzenleme yer almamıştır. Ancak bir telif hakkı kategorisi olarak bağlantılı haklar FSEK’e ilk kez 1995 yılında 4110 sayılı Kanunla dâhil edilmiştir.¹ AB’ye aday ve 1961 tarihli Roma Sözleşmesi ile 1996 tarihli WIPO İcracılar ve Fonogram Anlaşması (WPPT) gibi bağlantılı haklarla ilgili uluslararası sözleşmelere de taraf olan Türkiye, zaman içinde eser sahibinin hakları gibi sözkonusu hakları da iç hukukuna adapte etmek üzere FSEK’te değişiklikler yapmış ve bağlantılı hak ve hak sahipliğini özel olarak 80. maddesinde düzenlemiştir.

Bu makalede, umuma iletim hakkının Türkiye’deki yasal düzenlemeler bağlamında mevcut durumu değerlendirilmekte olup; dijitalleşmenin etkisiyle dönüşen bu hakkın güncel hukukî görünümünü ortaya koymak ve geleceğe yönelik yorumlara zemin hazırlamak amaçlanmıştır. Bu çerçevede makalede özellikle radyo-televizyon yayınları, umuma iletim ve yeniden iletim, internet üzerinden erişim sağlama (*making available to the public*) ve “yeni kamu” (*new public*) doktrini gibi konular çerçevesinde dijital platformların umuma iletimin kapsamını nasıl yeniden tanımladığı gösterilmektedir.

2. GENEL OLARAK UMUMA İLETİM HAKKININ ÖZNESİ VE KAPSAMI

2.1. HAKKIN KAPSAMINA DAHİL SÜJELER

Yukarıda ifade edildiği gibi umuma iletim hakkını bir mali hak olarak tanzim eden FSEK, bu hakkın kapsamına dahil hak sahipliğini, fikir ve sanat eseri sahipleri ve bağlantılı hak sahipleri olarak tespit etmiştir. Bu başlık altında umuma iletim hakkının Türk Telif Hukukundaki yasal dayanaklarına, eser sahipliği ve bağlantılı hak sahipliği bakımından ayrı başlıklar altında özet olarak değinilecektir.

2.1.1. Eser Sahiplerinin Umuma İletim Hakkı

Eser sahibinin umuma iletim haklarıyla ilgili olarak FSEK’te yer alan düzenleme 25. mad-

¹ 4110 sayılı Kanun için bkz. RG: 12.06.1995 / 22311.

dedir.² Mezkûr maddenin kanunun kabulündeki ilk halindeki metninde bu hak, “Radyo ile yayım hakkı” olarak nitelendirilmiştir. Kanun koyucu 25. maddeyi “Radyo ile yayım hakkı” kenar başlığı altında şu şekilde düzenlemiş idi: “*Bir eserden, onun asıl veya işlenmelerinden radyo veya buna benzeyen ve işaret, ses yahut resim nakline yarayan diğer teknik tesislerle yaymak; böylece yayılan eserleri diğer bir radyo teşekkülünden naklen alarak ister telli, ister telsiz olsun tekrar yaymak veya hoparlör yahut buna benzeyen ve işaret ses yahut resim nakline yarayan diğer teknik tesislerle umumi mahallerde temsil etmek suretiyle faydalanma hakkı münhasıran eser sahibine aittir.*”

Görüldüğü gibi Kanun, eserin radyo ile yayın veya yeniden yayını; işaret, ses ve görüntü nakline yarayan diğer herhangi bir vasıta ile kamuya iletimini “*temsil etmek suretiyle faydalanma hakkı*” olarak tanımlamıştır. 1950 ve önceki yıllarda tasarlandığı dikkate alındığında bu yönüyle Kanunun, o zamanın teknolojisinin yanı sıra “umuma iletim” terimine o dönemde verilen anlamı dikkate aldığı görülmektedir.³ Zira Bern Sözleşmesinde 1948 yılında yapılan Brüksel Revizyonunda yer alan umuma iletimle ilgili hükümler uyarlanarak “Radyo ile yayım hakkı” kenar başlığı yukarıda olduğu şekilde FSEK’in 25. maddesine dâhil edilmiştir. Bu madde aradan tam 50 yıl geçtikten sonra 21/2/2001 tarihinde kabul edilen 4630 sayılı Kanunun 15. maddesiyle kâmilten değiştirilmiştir.⁴

Matlabı 4630 sayılı Kanunla “*İşaret, ses ve/veya görüntü nakline yarayan araçlarla umuma iletim hakkı*” şeklinde değiştirilen 25. maddenin hâlen yürürlükte olan metni şu şekildedir:

Bir eserin aslını veya çoğaltılmış nüshalarını, radyo-televizyon, uydu ve kablo gibi telli veya telsiz yayın yapan kuruluşlar vasıtasıyla veya dijital iletim de dahil olmak üzere işaret, ses ve/veya görüntü nakline yarayan araçlarla yayınlanması ve yayınlanan eserlerin bu kuruluşların yayınlarından alınarak başka yayın kuruluşları tarafından yeniden yayınlanması suretiyle umuma iletilmesi hakkı münhasıran eser sahibine aittir.

Eser sahibi, eserinin aslı ya da çoğaltılmış nüshalarının telli veya telsiz araçlarla satışı veya diğer biçimlerde umuma dağıtılmasına veya sunulmasına ve gerçek kişilerin seçtikleri yer ve zamanda eserine erişimini sağlamak suretiyle umuma iletimine

² Bu konuda ayrıca hakkında bkz. Mustafa Ateş, ‘Eser Sahibinin Umuma İletim Hakkı ya da E-Haklar: FSEK’in 25. Maddesine Dair Genel Bir Değerlendirme’. *Fikir ve Sanat Hukukuna Dair Makalelerim* (Adalet Yayınevi 2016) 3-41; Savaş Bozbel, ‘FSEK’e göre Yayın, Yeniden Yayın, Yeniden İletim ve Diğer Mali Haklardan Farkı’. Tekin Memiş (editör), *Fikri Mülkiyet Hukuku Yıllığı 2010 C. II* (Yetkin 2011) 107-132; Remzi Tamer Pekdinçer, ‘5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’nun Umuma İletim Hakkı Açısından Sağladığı Korumanın Zaman İçerisindeki Değişimi’. Ozan Ali Yıldız (Editör), *Fikri Mülkiyet Hukuku Fasikülleri I: Fikri Ve Sınai Hakların Korunması*, (Oniki Levha 2025) 33-44.

³ Fikir ve sanat mahsullerinin ilk kez radyo ile umuma iletiminin bir hak olarak düzenlenmesinin gerekliliği, Uluslararası Fikir ve Sanat Eserleri Sahipleri Cemiyeti ALAI’nin 1925 yılında Paris’te yapılan toplantısında ilk defa gündeme gelmiştir. Bu toplantıda eserlerin radyo-elektrik iletimi, “temsil” olarak nitelendirilmiş ve bunun eser sahibinin onayına tabi olması gerektiği karara bağlanmıştır. Bern Sözleşmesinin 1928 yılında yapılan Roma Revizyonunda da 11. maddesi ve mükerrer 11. maddeleri kapsamında “eserin radyo vasıtasıyla umuma iletimine izin verilmesi eser sahibinin inhisarî hakkı” olarak düzenlenmiştir. Ayrıntı için bkz. Sam Ricketson, *The Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works: 1886-1986* (Kluwer 1987) 437 vd.

⁴ 4630 sayılı Kanun için bkz. RG: 03.03.2001/24335.

izin vermek veya yasaklamak hakkına da sahiptir.

Bu madde ile düzenlenen umuma iletim yoluyla eserlerin dağıtım ve sunumu eser sahibinin yayma hakkını ihlal etmez.

Maddede yapılan bu değişikliklerle; radyo ile yayın hakkı olarak düzenlenen umuma iletimin kapsamı, televizyon yayıncılığı, işaret, ses ve görüntü iletiminde kullanılabilen yeni vasıta ve mecralar ile bilhassa dijital ve internet teknolojisinde yaşanan gelişmelerden kaynaklanan yeni ihtiyaçlara cevap verebilmek hedeflenmiştir. Değişiklik gerekçesinde maddede yapılan bu düzenlemelerin; Türkiye'nin taraf olduğu Bern Sözleşmesinin 11. maddesi ve mükerrer 11. maddelerine, TRIPS Metninin 9. maddesine ve taraf olunması planlanan WIPO Telif Anlaşmasının 11. maddesiyle uyumlu olarak gerçekleştirildiği ifade edilmektedir.⁵ Netice itibarıyla Kanunun 25. maddesi yeniden düzenlenirken yayıncılık, dijitalleşme ve internet gibi iletişim teknolojisi alanındaki yeni gelişmeler ve değişimlerin yanı sıra umuma iletim hakkını düzenleyen AB Müktesebatı ve uluslararası normlar da dikkate alınmıştır.

2.1.2. Bağlantılı Hak Sahiplerinin Umuma İletim Hakları

FSEK'in umuma iletim hakkına ilişkin hükümler içeren diğer bir maddesi de 80. maddedir. Bu maddede bağlantılı hak sahiplerinin hakları düzenlenmiştir. Belirtmek gerekir ki, Kanunun 1951 tarihli orijinal metninde bağlantılı hakları bugünkü anlamı ve kapsamıyla düzenleyen bir madde yoktur. O nedenle hukukumuzda bağlantılı haklarla ilgili ilk düzenlemeler, 1995 yılında kabul edilen 4110 sayılı Kanunla FSEK'in 80. maddesinde yapılan değişikliklerle yapılmıştır.⁶

Maddenin daha önce "komşu haklar" olan matlabı 4630 sayılı Kanunla 2001 yılında "*Eser Sahibinin Haklarıyla Bağlantılı Hakları*" şeklinde değiştirilmiş, madde muhtevası ise bütünüyle yeniden düzenlenmiştir. Mezkûr madde hükümlerine bakıldığında; eser sahipleri gibi icracı sanatçılara, fonogram yapımcılarına, radyo-televizyon yayın kuruluşlarına ve sinema eseri yapımcılarına da sahip oldukları fikri mahsuller üzerinde umuma iletim hakkı kapsamında mütalaa olunabilecek yetkilerin tanındığı görülmektedir.

Buna göre 80. maddenin 1. fıkrasının (A) bendinin (2) numaralı alt bendi uyarınca; "*Bir eseri, sahibinin izniyle özgün bir biçimde yorumlayan icracı sanatçı, bu icranın tespit edilmesine, **bu tespitin** çoğaltılmasına, satılmasına, dağıtılmasına, kiralanmasına ve ödünç verilmesine, **işaret, ses ve/veya görüntü nakline yarayan araçlarla umuma iletimine ve yeniden iletimine ve temsiline izin verme veya yasaklama hususunda münhasıran hak sahibidir.***" Keza (A) bendinin (4) numaralı alt bendine göre "*İcracı sanatçı, **tespit edilmiş icrasının veya çoğaltılmış nüshalarının telli veya telsiz araçlarla satışı veya diğer biçimlerde umuma dağıtımına veya sunulmasına ve gerçek kişilerin seçtikleri yer ve zamanda icrasına ulaşılmasını sağlamak suretiyle umuma iletimine izin vermek veya yasaklamak hakkına sahiptir.** Umuma iletim yoluyla, icraların dağıtım ve sunulması icracı sanatçının yayma hakkını ihlal etmez.*"

⁵ 4630 sayılı Kanunla değiştirilen md. 25 gerekçesi (T.B.M.M. Dönem: 21, Y. Yılı: 2, S. Sayısı: 402).

⁶ Bağlantılı hak ve hak sahipliği konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. Mustafa Ateş, *Fikir ve Sanat Eserleri Üzerindeki Hakların Kapsamı ve Sınırlandırılması* (Seçkin 2003) 185 vd.

Mezkûr Maddenin 1. fıkrasının (B) bendinin (1) numaralı alt bendi uyarınca fonogram yapımcıları; **“tespitlerinin işaret, ses ve/veya görüntü nakline yarayan araçlarla umuma iletimine ve yeniden iletimine izin verme hususunda münhasıran hak sahibidir.”** Aynı şekilde (3) numaralı alt bent kapsamında **“icraların tespitlerinin telli veya telsiz araçlarla satışı veya diğer biçimlerde umuma dağıtılmasına veya sunulmasına ve gerçek kişilerin seçtikleri yer ve zamanda tespitlerine ulaşılmasını sağlamak suretiyle umuma iletimine izin vermek veya yasaklamak hakkına sahiptir. Umuma iletim yoluyla tespitlerin dağıtım ve sunulması yapımcının yayma hakkını ihlal etmez.”**

Radyo-televizyon kuruluşlarının bağlantılı haklarının düzenlendiği 80. maddenin (C) bendi hükümleri kapsamında gerçekleştirdikleri yayınlar üzerinde bunlara; (1) yayınlarının tespit edilmesine, diğer yayın kuruluşlarınca eş zamanlı iletimine, gecikmeli iletimine, yeniden iletimine, uydu veya kablo ile dağıtımına izin verme veya yasaklama, ... (3) yayınlarının umuma açık mahallerde iletiminin sağlanmasına izin verme veya yasaklama, (4) tespit edilmiş yayınlarının, gerçek kişilerin seçtikleri yer ve zamanda yayınlarına ulaşılmasını sağlamak suretiyle umuma iletimine izin verme, (5) haberleşme uyduları üzerindeki veya kendilerine yöneltilmiş olan yayın sinyallerinin diğer bir yayın kuruluşu veya kablo operatörü veya diğer üçüncü kişiler tarafından umuma iletilmesi ve şifreli yayınlarının çözülmesine ilişkin izin verme veya yasaklama, hususlarında **münhasır haklar**” tanınmıştır.

80. maddenin film yapımcılarının haklarının düzenlendiği 2. fıkrasının (1) numaralı bendi uyarınca; **“film yapımcıları ... tespitlerinin işaret, ses ve/veya görüntü nakline yarayan araçlarla umuma iletimine ve yeniden iletimine izin verme hususunda münhasır hakka sahiptir.”** Aynı fıkranın (3) numaralı bendine göre, **“film tespitlerinin telli veya telsiz araçlarla satışı veya diğer biçimlerde umuma dağıtılmasına veya sunulmasına ve gerçek kişilerin seçtikleri yer ve zamanda tespitlerine ulaşılmasını sağlamak suretiyle umuma iletimine izin vermek veya yasaklamak hakkına sahiptir. Umuma iletim yoluyla tespitlerin dağıtım ve sunulması yapımcının yayma hakkını ihlal etmez.”**

Madde 80 ayrıca, **“fonogramlara tespit edilmiş icraların ve filmlerin, her ne suretle olursa olsun umuma iletilmesi halinde, bunları kullananların, eser sahiplerinin yanı sıra, icracı sanatçılara ve yapımcılara veya ilgili alan meslek birliklerine de bu kullanımlara ilişkin uygun bir bedeli ödemekle yükümlü olduklarını”** hükme bağlamıştır.

2.2. GENEL OLARAK UMUMA İLETİM KAPSAMINDAKİ YETKİ VE MENFAATLERİN HUKUKÎ NİTELİĞİ

Kanun, umuma iletim kavramını tanımlamış değildir. Kavram başka bir mevzuatta da tarif edilmiş değildir. Muhtemeldir ki, kanun koyucu, bu konuyla ilgili düzenlemeleri yaparken “umum” veya “kamu”, “umuma iletim” veya “kamuya sunum” gibi kavramların bilindiği varsayımıyla tarif edilmelerini gerekli görmemiştir. Keza “yayın”, “yeniden yayın”, “iletim”, “yeniden iletim”, “erişim” ve “erişilebilir kılma” kılma gibi kavramların tanımını da aynı gerekçeyle yapılmamıştır.⁷

⁷ Bu kavramların tanım ve içerikleri hususunda ayrıntılı bilgi için bkz. Ateş (n 2) 22-36.

Bu kabilden kavramların anlamı ve kapsamı zaman içinde genişleme veya daralma şeklinde değişebildiği için kanun koyucunun bu tutumunun isabetli olduğunu düşünüyoruz. O nedenle sözkonusu kavramların mâna ve muhtevalarının öğreti ve uygulama tarafından tespiti gerekir. Aslında, AB hukukundaki durum da Türkiye'dekinden farklı olmayıp, sözü edilen türden kavramlarının içeriği doktrin ve yargı kurumları tarafından doldurulmaktadır. Esasen bunlar, muhtevâsı ülkeden ülkeye kayda değer şekilde değişebilen kavramlar değildir. Hemen hemen dünyanın her yerinde iletim ve iletişim için aynı nitelikte vasıta ve mecralar kullanıldığına göre AB gibi hukuk düzenlerinin bu kavramlar için benimsediği tanım ve içeriklerin Türk Hukuku uygulamasında da benimsenmemesi için bir sebep yoktur.

“Umuma iletim” aslında genel ve şemsiye bir kavramdır. Bir muhtevânın iletişimin mahrecinde bulunmayan ve umum sayılan bir kitleye, kitlenin fertlerinin idrakine sunulmasını ifade eder. Bu iletim ve sunumda kullanılan vasıta ve yöntemin ehemmiyeti yoktur. Nitekim Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD) da, “umuma iletim” anlamına gelen “*communication to the public*” terimini, teknoloji-nötr bir şekilde yorumlamaktadır.⁸ Diğer bir deyimle, fikri mahsul niteliğini taşıyan bir içerik, ister radyo-televizyonlar tarafından yapılan kablolu veya kablosuz yayın, ister internet yayını, isterse *casting* yoluyla olsun eğer içerik kamuya sunuluyorsa, bu bir “iletim eylemi” niteliğini taşır.

Nitekim ABAD, *Svensson* kararında “umuma iletim” kavramını iki temel kriterle değerlendirmiştir.⁹ İlki “iletim fiili” (*act of communication*)’dir. Bir eserin kamuya sunulması için, teknik olarak erişilebilir hâle getirilmesi yeterlidir. Bu karara konu olaydaki *hyperlink* sağlamak (başka bir internet sayfasına bağlantı kurmak), bu anlamda bir “iletim eylemi” olarak kabul edilir. İkinci kriter iletimin “kamuya yönelik” (*to the public*) olmasıdır. “Kamu”, belirsiz sayıda ve geniş bir insan kitlesini ifade eder. Bir eserin kamuya sunulması için, teknik olarak erişilebilir hâle getirilmesi yeterlidir. Hyperlink sağlamak, bu anlamda bir “iletim eylemi” olarak kabul edilir.

İletimin muhatabı kamu olduğu için de “kamuya iletim” veya “umuma iletim” olarak nitelendirilir. Dolayısıyla ABAD’ın yaklaşımı benimsenerek umuma iletim kavramı Türk Hukuku yönünden de “teknoloji-nötr” olarak tanımlanırsa muhtelif yetkileri ihtiva eden tek bir umuma iletim hakkından söz edilebilir. Bununla birlikte konunun daha iyi anlaşılabilmesi bakımından bu hakkın muhtevâsına dahil edilebilen yetkilerin neler olduğunun tespiti için umuma iletimde kullanılan yöntem ve teknoloji bazlı bir ayrıştırmaya ihtiyaç bulunduğu da açıktır.

⁸ Teknoloji-nötr yorum (*technology-neutral interpretation*), bir hukukî kavramın veya düzenlemenin, belirli bir teknolojiyi hedef almadan, genel ve kapsayıcı biçimde yorumlanması anlamına gelir. Bu yaklaşım, hukukun teknolojik gelişmelere ayak uydurabilmesini sağlar. Yani bir yasa veya hak, sadece mevcut teknolojilere göre değil, gelecekteki veya alternatif teknolojilere de uygulanabilir şekilde yorumlanır. *Umuma iletim hakkı* gibi telif haklarıyla ilgili bir düzenleme, teknoloji-nötr yorumlandığında, sadece radyo veya televizyon yayınlarını değil, internet üzerinden canlı yayınları, podcastleri, dijital platformlardaki içerik paylaşımını da kapsayabilir. Bu sayesinde yasalar teknolojik değişim karşısında *esnek ve kapsayıcı* olmaya devam eder.

⁹ ABAD, C-466/12 *Nils Svensson and Others v Retriever Sverige AB* <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:62012CJ0466> Erişim Tarihi: 12.09.2025.

Bu cümleden olarak hemen belirtelim ki, yukarıda görüldüğü üzere umuma iletimle ilgili FSEK hükümleri, hem eser sahipleri hem de bağlantılı hak sahipleri bakımından uluslararası mevzuata ve AB müktesebatına uyum gösterecek biçimde tasarlanmıştır. Yapılan düzenlemeler eser sahiplerinin ve bağlantılı hak sahiplerinin fikrî mahsullerinin hem radyo ve televizyon gibi geleneksel vasıta ve mecralar hem de yeni teknolojilerin ortaya çıkardığı internet ve dijital ortamlarda kullanılmasına ve himayesine imkân verecek niteliktedir. Bu bakımdan Türkiye'nin mevzuat alt yapısı dünyadaki pek çok ülkenin daha ilerisindedir.

Umuma iletim hakkının muhtevası, iletim eyleminin niteliğine göre tespit edilecek olursa, bunun için hem 25. maddede ve hem de 80. maddede yer alan hükümlerin lafzın yol gösterici olabilir. Buna göre umuma iletim hakkının şu üç temel yetkiyi ihtiva ettiği açıktır:¹⁰ İlki, eserin radyo ve televizyon gibi geleneksel mecralardan yayın yoluyla toplumun istifadesine sunulmasıdır. Bir yayının yeniden yayını ve iletimi de bu kapsamdadır. İkincisi radyo-televizyon dışında işaret, ses ve görüntü nakline yarayan diğer herhangi bir telli veya telsiz vasıta ile umuma iletim yetkisidir. Söz konusu vasıta veya mecralardan bir içeriğin yeniden iletimini de bu kapsamda mütalaa edilmelidir. Üçüncüsü ise, fikri ürünün gerçek kişilerin seçtiği yer ve zamanda umuma erişilebilir kılınmasıdır. Buna erişilebilir kılma yoluyla umuma iletim (*making available to the public*) denilmektedir. İnternet mecrası üzerinden yapılan kamuya sunumlar genellikle bu kapsamda değerlendirilir. Konu aşağıda genel olarak bu tasnife ele alınmaktadır. Ancak burada giriş mahiyetinde olmak üzere kısaca umuma iletim hakkının hukuki mahiyetine kısaca temas edilmesinde fayda vardır.

Umuma iletim hakkı kapsamında eser veya bağlantılı hak sahiplerine tanınan menfaat ve yetkiler hukuken “inhisarî” mahiyet taşır. Bunu hem FSEK'in 25. maddesi hem de 80. maddesi hükümlerinin açık lafzından görmek mümkündür. Bir hakkın “inhisarî” olması, sahibinin izin ve icazeti dışında o hakka üçüncü şahıslar tarafından müdahale edilememesi anlamına gelir. Bu kabil haklar üçüncü kişilere karşı sahibine biri “izin vermek” diğer “menetmek” olmak üzere iki tür yetki bahşeder. Buna göre haktan yararlanmak isteyen kişi, sahibinden izin almaya mecburdur. Aksi takdirde inhisarî hakka hukuka aykırı müdahalede bulunmuş olur ve neticeten bundan dolayı hukuki ve cezai bakımdan hak sahibine karşı sorumlu olur. İnhisarî hakkı sahibinin rızası dışında veya yetkisiz olarak kullanan kişi, hak sahibi tarafından bu fiillerinden menedilebilir. FSEK'in 66 vd. maddelerinde düzenlenen men ve ref davaları ile maddi ve manevi tazminat davaları hak sahiplerine “hukukî himaye” tanırken, 71 ve devamı maddeleri “cezaî himaye” bahşetmektedir.

Telif hukuku bakımından yayın, yeniden yayın, yeniden iletim, tekrar yayın veya erişilebilir kılmak gibi yöntemlerle umuma iletimin önemi, iletilen muhtevanın eser veya bağlantılı hak konusu olarak FSEK kapsamında himaye gören bir ürün olması halinde ortaya çıkar. Örneğin yayın yöntemiyle umuma iletimde yayıncı yayınladığı içeriği ya kendisi üretir veya başkalarının ürettiği içerikleri yayınlar. İçerik kime ait olursa olsun telif hukuku anlamında hukuka aykırı bir umuma arzın sorumluluğu yayıncıya aittir. O nedenle hangi yöntem ve teknik kullanılarak yapıyor olursa olsun yayıncının yayın yoluyla umuma arzettiği başkasına ait fikri mahsullerin hak sahiplerinden yayın yoluyla umuma iletim hakkını devralmış

¹⁰ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Ateş (n 2) 17-22.

veya bu hususta kendisine lisans verilmiş olması gerekir. Ya da telif hukukunda “tahdit” veya “istisna” olarak nitelendirilmekte olan kanundan kaynaklanan bir yetki dâhilinde bu haktan yararlanıyor olmak lâzımdır.

Telif hukukunda mali nitelikli haklar devrine ve ruhsatların tanınmasıyla ilgili sözleşme ve tasarrufların yazılı şekilde yapılması ve temlike veya ruhsata konu hakların ayrı ayrı gösterilmesi şarttır (FSEK 52).¹¹ Aksi takdirde sözleşme geçerli olmaz. Şekil şartına uygun olmayan bir sözleşmeye istinaden başkasına ait bir eserin radyo-televizyon yayını yoluyla umuma iletilmesi hem hukukî (FSEK 66-70), hem de cezaî mesuliyeti mücibtir (FSEK 71). Bu açıklama, fikir ve sanat ürünlerinin yayınının yanı sıra yeniden yayını, yeniden iletimi, tekrar yayını ve erişilebilir kılma yoluyla kamuya sunma şeklindeki diğer bütün umuma iletim yöntemleri bakımından da geçerlidir.

3. RADYO – TELEVİZYON İLE YAYIN VE YENİDEN YAYIN HAKKI

3.1. GENEL OLARAK

FSEK’in 25. maddesinin birinci fıkrasında fikir ve sanat eserlerin aslı veya nüshalarının radyo televizyon ile yayınlanması yetkisi münhasır hak olarak düzenlenmiştir. Aynı fıkra da konusunu fikir ve sanat eserlerinin oluşturduğu radyo-televizyon yayınlarının yeniden yayınlanması yetkisinin de eser sahibine tanınan umuma iletim hakkı kapsamında olduğu ifade edilmiştir.¹²

Kanunun icracılar ve yapımcılar ile radyo-televizyon kuruluşlarının bağlantılı haklarını düzenleyen 80. maddesi de bağlantılı hak konuları üzerinde anılan öznelere radyo-televizyon ile yayın ve yeniden yayın haklarına sahip bulunduklarına ilişkin ifadelere açıkça yer verilmiş olmasa da, bağlantılı hak sahiplerinin hak konuları üzerinde radyo-televizyonla yayın veya yeniden yayın haklarına sahip olduklarına şüphe yoktur. Zira her bir hak sahibi için maddede ayrı ayrı düzenlenen fıkralarda geçen “..*ışaret, ses ve/veya görüntü nakline yarayan araçlarla umuma iletimi ve yeniden iletimi.*” ifadesi, lafzen zikredilmemiş olsa bile radyo-televizyonlarla yayın ve yeniden yayın yetkilerini de ihtiva eder.

Bu kısımda yayın hakkı ve yeniden yayın hakkı kavramları hem hukuki hem de teknik mahiyetleri itibarıyla ele alınmakta ve söz konusu hakların sahipleri tarafından kullanılabilmesiyle ilgili özelliklere temas edilmektedir.

3.2. YAYIN HAKKININ TANIMI VE MAHİYETİ

Eserin umuma iletilmesi hakkının kapsamında bulunan yetkilerden ilki eserin, icranın, yapım ve yayının radyo ve televizyon aracılığıyla yayınlanması yetkisidir. Radyo ile yayın

¹¹ Mustafa Ateş, *Fikrî Haklara İlişkin Hukukî İşlemler* (2. Baskı, Seçkin 2023) 87-123.

¹² Ayrıntı için bkz. Ateş (n 6) 189-190; Ünal Tekinalp, *Fikri Mülkiyet Hukuku* (5. Bası, Vedat 2012) 194; Fırat Öztan, *Fikir ve Sanat eserleri Hukuku* (Turhan 2008) 386; Şafak N. Erel, *Türk Fikir ve Sanat Hukuku*. (3. Bası, Yetkin 2009) 184; Levent Yavuz, Türkay Alica ve Fethi Merdivan, *Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Yorumu C. I (1-47. Maddeler)* (Seçkin 2013) 1090 vd.

hakkı umuma iletimin geleneksel ve en eski yöntemidir. Bern Sözleşmesinde ilk düzenlendiğinde “temsil hakkı” (*public performance right*) kapsamında görülen bu hak daha sonra umuma iletim (*communication to the public*) kapsamında görülerek, Sözleşmenin 1971 Paris revizyonunda olduğu üzere umuma iletim hakkının bir parçası olarak kabul edilmiştir.¹³

Radyo-televizyon yayını, eser veya bağlantılı hak konusu mahiyetindeki seslerin veya görüntülerin ya da ikisinin birlikte toplumun alabileceği şekilde radyo-televizyon aletleri ile telli veya telsiz olarak kamuya sunulmasıdır.¹⁴ Radyo-televizyon yayını İngilizcede “*broadcasting*” sözcüğü ile ifade edilir. WIPO İcralar ve Fonogramlar Anlaşmasında radyo-televizyon yayıncılığı kavramı, “seslerin veya görüntülerin ya da bunların temsillerinin kamuya açık olarak alınması için kablosuz araçlarla iletimi; uydu aracılığıyla yapılan iletimler ve şifreli sinyallerin iletimi, şifre çözme araçlarının yayın kuruluşu tarafından veya onun izniyle kamuya sunulduğu haller” şeklinde tarif edilmiştir (WPPT 2/f).

Eser, icra, yapım ve yayınların radyo-televizyon yayınlarıyla umuma arzı, *push* esaslı teknolojilere dayanır. Hukuken eser, icra, yapım veya yayın niteliğindeki işaretler, sesler, veya görüntüler “radyo dalgaları”¹⁵ olarak da adlandırılan elektro-manyetik dalgalar ve diğer yollarla dinleyici veya izleyicilerin alabileceği şekilde topluma gönderilir. O nedenle yayın, istifade edebilmesi için kullanıcının özel çabasını gerektirmez. Yayın bilakis muhatap kullanıcı kitlesine itilen, gönderilen, ulaştırılan içeriktir. Bu sebeple fikir ve sanat ürünlerinin iletimin konusunu oluşturduğu yayınının, çıktığı yerde (mahreçte) bulunmayan kişilere onların istifade edebileceği şekilde gönderilmesi, FSEK’in 25. ve 80. maddeleri anlamında “radyo-televizyon yayınıyla umuma arzı” olarak kabul edilir.

Mamafih, ulaştırılabildiği mahâllerde bulunan kişilerin radyo-televizyon yayınına uygun bir cihazla fiilen alıp almaması, yapılan iletimin “yayın yoluyla umuma arz” olma vasfına hâlel getirmez. Önemli olan yayının nihai tüketici sayılan kullanıcının bulunduğu mahalle ulaşp ulaşmadığıdır. Bu sebeple mesela bir mûsikî eseri veya icrasının radyodan, bir sinema eserinin de televizyondan izinsiz olarak yayınlanması, mümkün olmasına rağmen onu dinleyen veya izleyen tek kişi bulunmasa bile, hukuka uygun olmayan bir yayından söz edilir. Burada önemli olan yayının son kullanıcı tarafından fiilen alınıyor olması değil onun bulunduğu mahalde “alınabilecek şekilde yapılıyor” olmasıdır.

Radyo ile yayın, fikrî mahsulleri umuma iletimin en eski yani “geleneksel” ve tek yöntemidir. Daha önce de belirtildiği gibi FSEK md. 25’in başlığı 4630 sayılı Yasayla değişmeden önce “Radyo ile yayın hakkı” şeklinde idi. Ancak, kanun değişikliğinden önce de radyo ile yayın hakkının sadece radyo yayınlarını içermediği, aynı zamanda televizyon aracılığıyla yapılan yayınların da bu kapsamda değerlendirileceği konusunda ihtilaf bulunmuyordu. Zaten maddenin eski metninde de “*radyo veya buna benzeyen ve işaret, ses yahut resim nak-*

¹³ Bu konuda ayrıntı için bkz. Sam Ricketson and Jane C. Ginsburg, *International Copyright and Neighbouring Rights; The Berne Convention and Beyond Vol. I* (2nd Edit., Oxford University Press 2006) 742.

¹⁴ Tanım, Eser Sahibinin Haklarına Komşu Haklar Yönetmeliğinin 4/g maddesinde bu şekilde yapılmıştır.

¹⁵ Radyo dalgaları, elektromanyetik spektrumun bir parçası olan ve bilgi iletimi için kullanılan elektromanyetik dalgalardır. Radyo ve televizyon yayıncılığı, mobil iletişim (cep telefonları), uydu haberleşmesi, Wi-Fi ve Bluetooth gibi kablosuz teknolojiler ile radar sistemleri iletişim radyo dalgalarıyla gerçekleşir.

line yarayan diğer teknik tesisler” ifadesinin televizyon yayıncılığını da kapsadığı savunulmaktaydı.¹⁶ Madde, yapılan değişiklikle bu konudaki tereddütleri izâle edecek şekilde yeniden kaleme alınmıştır. Fikri mahsulün analog olarak veya dijital formunun, karasal radyo ve televizyon vericileri aracılığıyla umumun istifadesine sunulması ile uydu, internet veya kablo gibi telli veya telsiz radyo-televizyon yayını yapılabilen teknolojilerle kamuya sunulması arasında bir fark yoktur.

Aynı şekilde, yayının alınması herkes için serbest olabileceği gibi izne veya ücrete de tabi olabilir. Şifresiz ve abonelik esasına bağlı olmadan yapılan ulusal ve/veya bölgesel yayınlar, kapsama alanındaki herkesi ve her yerde bulunan dinleyicilere ve izleyicilere ulaşmayı hedefler. Yayın abonelik esasına dayalı ise, alınabilmesi için şifre kullanılması gerekebilir. Bu gibi hallerde öngörülen şartlara uyulmaksızın yayını almak hukuka aykırıdır. Mesela, parası ödenip alınacak şifre ile girilerek izlenebilen bir televizyon yayınının, şifresi kırılarak ücretsiz izlenmesi hak ihlali teşkil eder.

Keza evde seyretmek için abone olunmuş ücretli bir televizyon yayınının, yayıncıdan izin alınmaksızın kahve, restoran vb. umumi mahal sayılan mekânlarda izletilmesi de hak ihlali teşkil eder. Bu gibi kullanımlar yoluyla yapılan ihlalin konusunu teşkil eden hakkın, öncelikle radyo-televizyon kuruluşunun FSEK 80’den doğan bağlantılı hakkı olduğunu söylemek mümkündür. Yargıtay ceza dairleri bu gibi fiillerin yayının muhtevâsını oluşturan eserlere karşı ihlal teşkil etmeyeceği kanaatini dillendirmiştir. Meselâ, 19. Ceza Dairesi bir kararında lokanta, bar, market, otel gibi umuma açık işletmelerde müzik eserinin radyodan veya televizyondan yayınlanmasının, yapımcı ve sanatçının mali haklarının ihlali anlamına gelmeyeceğine karar vermiştir.¹⁷ Buna mukabil Yargıtay Ceza Genel Kurulu (YCGK) daha yakın tarihte verdiği bir kararda, fikri mahsullerin radyo-televizyon yayını yoluyla umuma iletimleri için eser sahibi, icracı sanatçı, fonogram yapımcısı ve yayın kuruluşundan ayrı ayrı yazılı izin alınması gerektiğine, bu nedenle umuma açık mahal sahiplerinin yalnızca yayın kuruluşlarından izin almasının yeterli olmayacağına hükmetmiştir.¹⁸

Ceza Dairesinin aksine Yargıtay Hukuk Daireleri, bir radyo-televizyon yayınının pastane, restoran, bar, market ve otel gibi umuma açık işletmelerde izinsiz dinletilmesi veya

¹⁶ Nuşin Ayiter, *Hukukta Fikir ve Sanat Ürünleri* (S Yayınları 1981) 139; Erel (n 12) 157.

¹⁷ Bkz. Yargıtay 19. Ceza Dairesi 3.6.2015 tarih ve E. 2015/2215 K. 2015/2303 sayılı kararı.

¹⁸ Olayda bir market işletmecisi sanığın internet üzerinden yayın yapan *Radyo Pop* isimli kanalın yayınından aktarmak suretiyle marketinde müzik yayını yaptığı tespit edilmiş, Yargıtay 19. Ceza Dairesi müzik eserinin radyo veya televizyondan yapılan yayını umuma ileten restoran işletmecisinin sadece radyo veya televizyon kuruluşunun haklarını ihlal edebileceği gerekçesiyle suç teşkil etmediğine karar verilmiştir. Başsavcılığın aksi kanaattaki itirazı ise Daire tarafından yerinde görülmemiş ve dosya CGK’na gelmiştir. Kurul, fikrî mahsullerin besteci, güfteci ve varsa aranör gibi eser sahipleri ile icracı sanatçı, fonogram yapımcısı ve yayın kuruluşundan ayrı ayrı yazılı izin alınması gerektiği için umuma açık mahal sahiplerinin yalnızca yayın kuruluşlarından izin almasının yeterli olmayacağına hükmetmiştir. Hak sahiplerinden FSEK’in 41 ve 52. maddeleri doğrultusunda yazılı izin alınmaksızın müzik eserlerinin, radyo-TV vasıtasıyla kişisel kullanım alanı dışına çıkılarak umuma açık mahallerden sayılan markette son tüketici konumunda olan müşterilere, kurulu sistem üzerinden aktarılmasının FSEK’in 71/1. maddesinde yer alan mali haklara tecavüz suçunun maddi unsurunu oluşturduğu sonucuna varılmıştır. Bununla birlikte işletmecinin yayın içeriğini önceden bilmesinin mümkün olmaması sebebiyle şikayet konusu müzik eserlerin kasten müşterilere dinlettiğinden söz edilemeyeceğinden bahisle manevi unsur olan kastın yokluğu sebebiyle sanığın beraatine karar vermiştir. Yargıtay CGK’nun 28.01.2020 tarih ve E. 2017/19-788 K. 2020/34 sayılı Kararı.

izletilmesi hallerinde eser sahipleri ve bağlantılı hak sahiplerinin hak ihlali iddialarını ve bu kabil mekân sahibi işletmecilerin yayın muhtevasını oluşturan eser, icra ve yapımlar üzerinde hak sahibi olan kimselere karşı FSEK hükümlerine sorumlu tutulmalarını tereddütsüz kabul etmektedir.¹⁹

3.3. YENİDEN YAYIN HAKKININ TANIMI VE MAHİYETİ

İngilizcede “*re-broadcasting*” kelimesi ile ifade edilen “yeniden yayın” sözcüğü kelime anlamıyla, bir radyo veya televizyon programının başka bir kaynaktan alınarak tekrar yayınlanması ya da daha sonra yeniden yayınlanmasını ifade eder.²⁰

Hukukî bir terim olarak yeniden yayın ise; orijinal bir yayının, onda herhangi bir değişiklik yapılmaksızın hem zamanlı olarak başka bir yayın kuruluşu tarafından da yayınlanmasıdır. Diğer bir ifadeyle yeniden yayın, bir yayıncı tarafından sunulan yayın hizmetinin bütünü veya büyük bir bölümünün, kullanılan teknik her ne olursa olsun, aynen alınıp eş zamanlı olarak ve herhangi bir değişiklik yapılmadan son kullanıcıya ulaştırılmasıdır. Bir radyo-televizyon tarafından yapılan yayının devamı sırasında ikinci yayın kuruluşu devreye girerek onu alıp orijinaliyle eş zamanlı olarak sanki kendi yayını imiş gibi umuma sunar. Genellikle bir yayın kuruluşunun yaptığı yayının, başka bir yayın kuruluşu tarafından yeniden halka sunulmasına yeniden yayın denir. Mesela, TRT’nin yayınlamakta olduğu bir dizi filmin aynı anda Azerbaycan televizyonu tarafından da yayınlanıyor olması böyledir.

Hukuka uygun bir yeniden yayın yapılabilmesi için, ikinci yayın kuruluşunun, birinci yayın kuruluşundan “yeniden yayın izni” alması gerekir (FSEK 80/C). Bir yayın kuruluşunun yayınının “yayıncı” sıfatı bulunmayan gerçek veya tüzel kişi tarafından eş zamanlı ve değişiklik yapılmaksızın umuma iletilmesi teknik anlamda “yeniden yayın” değildir. Çünkü yeniden yayından söz edilebilmesi için, bir yayını yeniden ileten operatörün de hukuken “yayıncı” statüsünü haiz olması şarttır.²¹ Nitekim, yargıtay da bir kararında FSEK’in 25. maddesinin ilk fıkrasında sözü edilen yayın ve yeniden yayının ancak bir yayın kuruluşunca gerçekleştirilebileceğini, o nedenle bir yayın kuruluşu olmayan kablo TV işletmesi için mezkûr madde hükmünün tatbikine mahal bulunmadığına karar vermiştir.²²

Yeniden yayınla tekrar yayını karıştırmamak gerekir. “Tekrar yayın”, orijinal yayının zamanında veya muhtevasında bazı değişiklikler yapılarak yeniden yayınlanmasıdır. Bu bakımdan tekrar yayın aslında daha evvel yapılmış ve kayıt altına alınmış bir yayının aynı

¹⁹ “Davacı *MESAM*’ın haklarını takibe yetkili bulunduğu *Sertap ERENER* isimli sanatçının icrasını içeren ‘*LAL*’ isimli eseri, kendisine ait umuma açık mağazada, *SÜPER FM* isimli radyo istasyonunda yapılan yayından istifade ederek anılan meslek birliğinden izin alınmaksızın vasıtalı temsilini sağlayan davalının FSEK’in 68. maddesi uyarınca, meslek birlikleri tarafından FSEK’e hükümlerine göre belirlenen tarife de yazılı miktarın üç katının, eylem tarihinden itibaren işleyecek faiziyle birlikte davacıya ödenmesine karar verilmiştir.” Yargıtay 11. HD, 21.06.2004 E. 2003/12916 K. 2004/6868). Bu karar (K. No. 80/6) ve benzeri kararlar için bkz. Yavuz, Alica ve Merdivan C. II (n 12) 2498 vd.

²⁰ Merriam Webster Dictionary, “re-broadcast; re-broadcasting”, <https://www.merriam-webster.com/dictionary/rebroadcast> Erişim Tarihi: 14.09.2025.

²¹ Aynı yönde bkz. Yavuz, Alica ve Merdivan (n 12) 1089.

²² Yargıtay 11. HD 7.09.2012 E. 2010/10171 K. 2012/14474 (Yavuz, Alica ve Merdivan (n 12) 1089 dpn 10.

yayıncı veya başka bir yayıncı tarafından mükerreren yayınlanmasıdır. O nedenle “tekrar yayın” “yeniden yayın” değil “yeni bir yayın” olarak nitelendirilir.²³

Aynı şekilde işlevleri bakımından aynı gibi gözükseler de, yeniden yayını yeniden iletimle de karıştırmamak gerekir. Zira yeniden iletim, aşağıda görüleceği üzere bir radyo-televizyon yayınının, bir yayın platformu tarafından, orijinal yayın ortamı veya tekniğinden farklı bir ortam ve teknikle eşzamanlı olarak umum sayılan alıcı kitleye iletilmesidir.

Muhtevası müzik, sinema veya başka türden bir fikir ve sanat eseri vasfındaki radyo-televizyon yayınının, hem yeniden yayını ve hem de tekrar yayını yoluyla umuma arzı salahiyeti, FSEK’in 25/1. maddesi hükmü mucibinde münhasıran eser sahibine aittir. O nedenle, bir ilim ve edebiyat, mûsikî, güzel sanat veya sinema eserinin ya da bağlantılı hakka konu icra, yapım veya yayının yeniden veya tekrar yayınlanması hak sahibinin iznini gerektirir. Keza yayıncı kuruluş da kendisinin ilk defa umuma ilettiği yayının hem yeniden yayını hem de tekrar yayını üzerinde FSEK’in 80/C maddesi hükümlerine göre bağlantılı hak sahibi sıfatıyla izin verme ve yasaklama hakkına sahiptir.

Sonuç olarak; eğer eser sahibi eserinin yeniden veya tekrar yayınına izin vermeksizin bir yayıncı kuruluşa yayın izni vermiş olup da, bu yayın yeniden yayın veya tekrar yayın şeklinde umumun istifadesine sunulursa, hak sahibi hem orijinal yayını yapan yayıncıya hem de yeniden veya tekrar yayın yapan kuruluşa karşı hak ihlali iddiasında bulunabilir. Eserin başka bir kuruluşça yeniden yayını veya tekrar yayınlanması orijinal yayını yapan kuruluşun izni dahilinde olsa bile, sonuç değişmez. Böyle bir durumda yeniden yayın veya tekrar yayın yapanın iyi niyetli olması, FSEK’in 54. maddesi hükümlerinden dolayı kendisine karşı eser sahibin ileri sürebileceği taleplere halel getirmez.²⁴

3.4. YAYIN VE YENİDEN YAYIN HAKKININ KULLANILMASI

Eser sahipleri ve bağlantılı hak sahiplerinin FSEK kapsamında fikri mahsullerini radyo-televizyonda yayınlama hakları mevcut olsa da, bu haklarını bireysel olarak kullanamazlar. Bu, ancak eser sahibinin aynı zamanda hukuken yayıncı kuruluş statüsünü haiz bulunması halinde mümkündür. Zira yayıncılık hizmetleri 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun (RTYK) ile Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) düzenlemelerine bağlıdır. Buna göre radyo ve televizyon yayın faaliyetleri devletin özel izniyle yapılabilecek faaliyetlerdendir. İsteyen herkes radyo-televizyon yayıncılığı yapamaz. Bunun için ilgili mevzuatta öngörülen şartları sağlayan yayın operatörünün Anonim Şirket statüsüne sahip olması ve RTÜK’ten yayın lisansı alması gerekir.

Radyo-televizyon yayınları günümüzde karadan, uydudan, kablolu-kablosuz veya internet üzerinden de yapılabilmektedir. Hangi teknik ve mecradan yayın yapılmak isteniyorsa

²³ Ateş (n 2) 26-27.

²⁴ Nitekim Yargıtay da; mali hakları davacıya ait sinema eserini, hak sahibi olmayan kişiden devir alarak kendisine ait televizyon kanalında yayınlayarak umuma ileten davalının iktisabının iyiniyetli olsa bile korunmayacağı, mali hakların sahibi olan davacının, eserin haklarının kendisine ait olduğunun tespitini isteyemeyeceği yönünde karar vermiştir. Yargıtay 11. HD 15.10.2001 E. 2001/5041 K. 2001/7878 (Yavuz, Alica ve Merdivan (n 12) K No 25/1 1134-1135). Benzeri mahiyette başka bir karar için bkz. Yavuz, Alica ve Merdivan (n 12) 1135-1141.

onun lisansı alınmalıdır. Türkiye’de *TRT, Show TV, ATV, Star TV, FOX TV, CNN Türk, Kanal 7* gibi kurumlar lisanslı yayıncı kuruluşlardır. Yayıncı statüsünü kazanan bu gibi kuruluşlar, yayın yoluyla umuma arz ettikleri programları, dizileri, haberleri, belgeselleri ya kendileri üretir veya yayın haklarını başkalarından lisans veya satın alma yoluyla edinirler. Sahip oldukları veya başkalarından yayın hakkını edindikleri içerikleri kendi televizyon kanalı ya da radyo frekansı üzerinden doğrudan halka ulaştırırlar.

Dolayısıyla sahip olduğu eseri, icrayı, yapımı veya yayını üzerindeki hakkını yayın yoluyla umuma iletmek isteyen hak sahipleri, sözkonusu haklarını ancak hukuki statüsü itibarıyla “yayın kuruluşu” olma vasfını taşıyan operatörler aracılığıyla kullanabilirler. Eser sahipleri bu hakkı bizzat yayın kuruluşuna hak veya ruhsat devriyle doğrudan kullanabileceği gibi, yayın hakkını yayıncı olmayan bir başka kimseye devir veya ruhsat tanıma suretiyle dolaylı olarak da kullanabilir. Hak sahibinden yayın hakkını hukuka uygun biçimde edinmemiş kişinin, başkasına ait eseri radyo-televizyonda yayınlaması hak ihlali teşkil eder.²⁵ Aynı şekilde yayın kuruluşları da, kendilerinin ürettiği içerikler dışında başka kişilere ait eser, icra, yayın ve yapımları yayın yoluyla umuma iletebilmek için, bu mahsullerin hak sahipleri veya onların üyesi bulundukları meslek birlikleriyle FSEK’in 52. maddesine uygun sözleşme yapmak ve bedellerini ödemek zorundadır (FSEK 43).²⁶

Bu arada radyo-televizyon yayın kuruluşları ile yayın platformlarını birbirine karıştırmamak gerekir. Zira yayın platformları, yayıncı kuruluşların ürettiği içerikleri veya kendi lisansladığı içerikleri abonelerine ulaştıran dağıtımci/iletimci kuruluşlardır. Diğer bir deyimle bunlar radyo-televizyon kuruluşlarının yayınlarının dağıtımına ve umuma iletimine aracılık ederler. *Digitürk, D-Smart, Türksat KabloTV, Tivibu, Netflix, BluTV ve Exxen* gibi operatörler “yayın platformu” statüsünde kuruluşlardır. Bunlar *TRT, ATV, NTV, Kanal D, CNN Türk* gibi yayıncı kuruluşların kanallarını paketler hâlinde abonelerine sunarlar. Yayın platformu işletmeciliği de lisansa tabidir. O nedenle bunlar RTÜK’ten platform işletme lisansı almak zorundadır. Lisans, yayınların iletiminde kullanılacak mecra ve tekniğe göre değişebilir. O nedenle bu kuruluşlar uydu platformu, kablo platformu veya internet platformu lisansı olarak faaliyetlerini icra ederler. Bunların temel işlevi, yayıncılara ait yayın içeriklerini

²⁵ “*Aşık Hüda* olarak tanınan *Sabri Orak*’ın eser sahibi olduğu ‘Gönül Çalamasa Aşkın Sazını’ isimli güfteyi, adı geçen mirasçılarının FSEK’in 52. maddesi hükmüne göre yapılacak yazılı bir sözleşme ile mali haklarını veya kullanım ruhsatını devir almaksızın, dava dışı bir başka eser sahibine ait musiki eseri eşliğinde icra ve tespitini yaparak, eser sahibinin simini göstermeksizin kaset ve CD formatında çoğaltarak piyasaya sunan, radyo ve TV kuruluşlarında yayınlayan davalı icracı sanatçı ve yapımcının eylemi hak ihlaline sebebiyet verir.” Yargıtay 11. HD 29.05.2008 E. 2007/5113 K. 2008/709 (Yavuz, Alica ve Merdivan (n 12) K. No. 25/3 1136).

²⁶ “Davacıların yönetmen ve senaryo yazarı olarak eser sahibi bulundukları ‘*Herkes Kendi Evine*’ isimli filmle ilgili yapımcıya, kendilerine ait olan sadece sinemalarda gösterim hakkını (FSEK 24) devrettikleri, buna karşın davalı yayın kuruluşunun, dava dışı yapımcıdan aldığı izinle filmin televizyonda gösterilmesi (FSEK 25) eylemi nedeniyle davacıların -kazanımı hukuka uygun olmayan- yayın kuruluşu davalıdan tazminat isteminde bulunabilir”. Yargıtay 11. HD 24.11.2011.2008 E. 2009/14105 K. 2011/15861 (Yavuz, Alica ve Merdivan C. II (n 12) K No 80/37 2743-2744). “Eserle ilişkin mali hakların sahibi olan davacının izni olmaksızın ‘*Viva El Amor*’ isimli musiki eserini, bir ay süreyle kendisine ait televizyon kanalında, ileride yayınlayacağı sinema filmlerinin tanıtımına ilişkin programlarda, jenerik müziği olarak kullanarak yayınlayan davalı yayın kuruluşunun eylemi, mali hak sahibi davacıya ait umuma iletim hakkının ihlali mahiyetindedir.” Yargıtay 11. HD 28.05.2008 E. 2007/167 K. 2008/2342 (Yavuz, Alica ve Merdivan C I (n 12) K No 25/10 1140-1141).

toplayıp paketler halinde onlarla birlikte değişiklik yapmadan eş zamanlı olarak sözleşme yaptıkları kendi abonelerine sunmaktır, ulaştırmaktır.

Özetle; umuma iletim hakkının kullanılmasına aracılık eden bu iki süjenin FSEK bakımından rolleri farklıdır. Buna göre, fikir ve sanat mahsullerini ilk defa yayın yoluyla umuma ileten aktörler, radyo-televizyon işletmeciliği yapan yayın kuruluşlarıdır. Yayın kuruluşları, kendi içeriklerini veya telif hakkı sahipleriyle sözleşme yapmak suretiyle başkalarına ait eser, icra, yapım ve yayınları kullanıcı kitlenin istifadesine sunarlar. Yayın kuruluşları, nihaî kullanıcılara sundukları müzik, film ve benzeri diğer içerikler için ücret talep etmez. Bunların yayınları özkaynakları veya genellikle reklam gelirleri ile finanse edilir.

Buna mukabil, yayın platformları, yayıncı kuruluşların yayınlarının “yeniden umuma iletimi” işlevini yerine getirirler. O yüzden bu kuruluşlar “yayın kuruluşu” olarak değil “yeniden iletim” kuruluşu olarak nitelendirilir. Ancak asıl işlevleri içerik dağıtmak olmakla birlikte istisnaen üreterek veya tedarik ederek içerik iletimi yaptıkları ve kendi başına bir radyo veya televizyon kanalı da işlettikleri takdirde hem “yeniden iletim kuruluşu” hem de “yayın kuruluşu” statüsünü haiz olurlar. Bunların yeniden ilettikleri yayının alıcılarıyla ilişkileri ise genellikle abonelik sözleşmelerine dayanır.

Yayın platformları üzerinden yeniden iletilen radyo-televizyon yayınlarından sorumluluk kural olarak platform işletmecisine değil yayını yapan radyo-televizyon kuruluşuna aittir. Çünkü burada platform işleticisinin rolü, sadece yayıncı kuruluşun yapmakta olduğu yayının, kurmuş olduğu platform sistemiyle iletilmesine aracılık hizmeti sunmaktan ibarettir. Onun bu süreçteki rolü, bir nevi internet iletişimindeki yer sağlayamaya benzer. Uydu, internet veya kablo sistemiyle radyo-televizyon yayınlarının iletimine aracılık eden aktörlerin durumu da aynıdır. Kural olarak bunların iletimine aracılık ettiği radyo-televizyon yayınlarının telif ihlallerinden dolayı sorumluluğu yoktur. Ancak Yargıtay, yeniden iletim kuruluşlarının iletimine aracılık ettikleri radyo-televizyon yayınında hukuka uygun olmayan bir içerik mevcutsa, hak sahibi tarafından uyarılmalarına rağmen hukuka aykırı içeriği iletimden çıkarmamaları halinde sorumlu olacaklarına, aksi takdirde sorumlulukların bulunmadığına karar vermiştir.²⁷

²⁷ Karar özetle şu şekildedir: Dava, davalının izin almaksızın davacı meslek birliklerinin üyelerinin eserlerinin kablolu yayın vasıtasıyla yeniden umuma iletiminin gerçekleştirildiği iddiasına dayalı olarak tecavüzün tespiti ve tazminat istemine ilişkindir. FSEK’in Ek 4/son maddesi hükmünde ifade edildiği üzere, keşide edilecek olan ihtarnamede içerikten çıkarılacak olan ihlale konu eserler veya bağlantılı hak konularının neler olduğu belirtilmelidir. Bu bakımdan, kablo ile iletim yapan davalı şirkete gönderilecek olan ihtarnamede de bu şirket ile anlaşma yapan TV yayın kuruluşları tarafından gerçekleştirilecek yayınlar içerisinde mevcut ve hak ihlali oluşturduğu ileri sürülen sinema eserlerinin hangileri olduğunun belirtilmesi gerekir. Aksi takdirde, davalı yayın kuruluşunun yukarıda ifade edilen hukukî statüsü itibarıyla önceden hangi eserlerinin ihlal oluşturduğunu bilmesi, bilebilmesi ve içerikten çıkarılmasını sağlaması mümkün değildir. O halde mahkemece, davacı meslek birlikleri tarafından usule uygun ihtarname keşide edilmediğinden dava açma koşullarının gerçekleşmediği gerekçesiyle davanın reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir (Yargıtay 11. HD 17.3.2016 E. 2015/5698 K. 2016/2986).

4. DİĞER VASITALARLA UMUMA İLETİM VE YENİDEN İLETİM HAKKI

4.1. DİĞER VASITALARLA UMUMA İLETİMİN MAHİYETİ

FSEK'in 25/1 maddesi hükmünde “umuma iletim” yöntemlerinden sadece “yayın” ve “yeniden yayın” türlerinden söz edilmiş ise de, yayın ve yeniden yayın dışındaki yöntemlerle de umuma iletim mümkündür. Kanun koyucu, bir eserin aslını veya çoğaltılmış nüshalarını, radyo-televizyondan başka “*uydu ve kablo gibi telli veya telsiz yayın yapan kuruluşlar vasıtasıyla veya dijital iletim de dahil olmak üzere işaret, ses ve/veya görüntü nakline yarayan araçlarla*” iletimini “yayın” olarak nitelendirmiştir.

Oysa yukarıda görüldüğü üzere “yayın” hukuken ancak “yayın kuruluşu” olma vasfına sahip öznelerce yapılabilen bir faaliyettir. Yayın kuruluşu olmayan operatörlerin gerçekleştirdiği iletimler için “yayın” tabir kullanılması doğru değildir. Keza bir yayın kuruluşuna ait yayının “yeniden yayın” sayılabilmesi için, yeniden yayını yapan süjenin de “yayın kuruluşu” vasfını taşıması gerekir. Yayın kuruluşu sıfatı bulunmayan gerçek veya tüzel kişilerin umurun idrakine sundukları içerikler için “umuma iletim” teriminin kullanılması daha doğrudur.

Umuma iletim, yayın, yeniden yayın, her türlü umuma iletim ve erişilebilir kılma yoluyla kamuya sunmaları da kapsayan şemsiye bir kavram olduğu için, bu başlığı “radyo-televizyon dışındaki diğer vasıtalarla umuma iletim” olarak tespit etmeyi uygun bulduk. Filhakika eserin radyo, televizyon ve benzeri araçlar dışında kalan ve işaret, ses ve görüntü gibi verilerin iletiminde kullanılabilen vasıtalarla yayınlanması da umuma iletim hakkı kapsamındaki yetkilerden biridir (FSEK 25/1).

Günümüzde her türlü eser ve diğer fikri mahsullerin radyo-televizyon dışındaki metin, işaret, ses ve görüntü gibi verilerin iletebilen bazı vasıtalarla umurun istifadesine sunulabilmesi mümkündür. Bu vasıtalarla iletme konu fikri mahiyetindeki içerikler, geleneksel (*analog*) araç ve yöntemlerle olduğu gibi onlardan daha fazla ve yaygın olarak dijital teknolojilere dayalı yöntem ve teknikler ile umuma arz edilebilmektedir. O nedenle konuyu bu bağlamda iki alt başlıkta ele almak uygun olacaktır.

4.1.1. Geleneksel Mecralar ve Araçlarla Umuma İletim

Telif hakkı korumasına tabi bir eserin, icranın, yapımın veya yayının işaret, ses ve görüntüyü nakledebilme niteliğine sahip hoparlör ve monitör gibi geleneksel (*analog*) araçlar kullanılarak yapılan iletim buna örnek verilebilir.²⁸ Meselâ açık havada veya kapalı bir salonda gerçekleşen bir konserin, konferansın veya başka bir sanatsal veya bilimsel faaliyetin icra edildiği mekândan, hoparlör yardımıyla başka bir mahalde bulunan kişilere dinletilmesi, açık mekân veya kapalı salonda oynanan piyesin video kamera ile çekilen görüntülerinin kablolu veya kablesiz bir sistem kullanılarak naklinin yapıldığı başka bir mekândaki monitöre, ekrana veya perdeye yansıtılarak “umum/kamu” sayılan toplum fertlerinin idrakine sunulması da, FSEK'in 25. ve 80. maddeleri anlamında “yayın” olarak kabul edilir.

²⁸ Ricketson (n 3) 452-453.

Ancak bu genel anlamda yayın olup dar ve teknik bir “radyo-televizyon yayını” değildir. Bu sebeple bu tür içerik nakilleri için yayın yerine “iletim” kavramının kullanılması daha doğru olur. Lâkin kanun koyucu isabetsiz bir biçimde FSEK md. 25/1 hükmünde bu kabil iletimleri de “yayın” olarak nitelendirmiştir. Radyo-televizyon dışındaki işaret ses ve görüntü nakline yarayan diğer vasıtalarla yapılan bu nev’iden yayın ve iletimler de eser sahibinin münhasır yetkileri arasındadır. O nedenle hak sahiplerinin izni olmadan yapılırsa hukuka aykırı hareket edilmiş olur.

Aynı şekilde, bir mûsikî eseri veya icrasının tespit edildiği plak, kaset, bant veya CD gibi “fonogram” olarak da adlandırılan ses taşıyıcısı materyalin gramofon, pikap, teyp veya müzik-çalar gibi cihazlar kullanılarak mağaza, kafe, pastane ve benzeri umumi mahal sayılan işyeri ve işletmelerde kurulu kablolu veya kablosuz ses nakil aracı veya mecrası üzerinden iletilmesi de md. 25/1 hükmü kapsamında görülebilecek bir umuma iletim sayılır.²⁹ Meselâ bir otelin lobi-sinde, asansöründe, koridorlarında, barında, restoranında ve spor salonu gibi ortak mahallerinden dinlenebilecek şekilde bir fonogram kullanılarak yapılan iletim, bu türden bir yayın ve iletim niteliğini taşır. FSEK’in 25/1. maddesinin yanı sıra 80. maddenin ilgili hükümleri kapsamına giren bu gibi iletimler için de hak sahibinin izni gerekir. Hatta telif korumalı bir içeriğin otel odalarındaki hoparlörler veya ekranlar vasıtasıyla müşterilere dinletilmesini veya izletilmesini de bu kapsamda değerlendirmek mümkündür. Lobi, restoran, spor salonu gibi sözü edilen ortak alanların umuma açık mahal sayıldığına zaten şüphe yoktur.

Ancak otel odaları, teknik olarak kişiye özel alanlar gibi görünse de, ABAD³⁰ ve Yargı-

²⁹ Yargıtay yerel mahkemenin MADO Pastanesine ait bir iş yerinde izinsiz olarak ‘aşk lazım’ ve ‘uçurum’ adlı parçaların fonogram icralarının davacının telif hakkını ihlal ettiği yönündeki bidayet mahkemesi kararını onamıştır (Yargıtay 11. HD 6.2.2017 E. 2017/12775 K. 2017/573).

³⁰ ABAD’ın otel odalarında müzik yayınıyla ilgili kararları arasında en çok referans verilen örneklerden biri, *Rafael Hotels* (C-306/05) kararıdır. Bu karar, umuma iletim hakkının kapsamını belirlemede önemli bir içtihat oluşturmuştur. Karara konu olayda otel odalarında televizyon ve radyo yayını aracılığıyla müzik eserlerinin müşterilere sunulmasının “umuma iletim hakkı” kapsamında olup olmadığı tartışılmıştır. Yüksek Mahkeme kararında özetle; otel işletmecisinin, odalara televizyon ve radyo alıcı cihazları yerleştirerek, müşterilerin bu cihazlar aracılığıyla müzik eserlerine erişimini sağlamasını, “umuma iletim” olarak değerlendirmiştir. Zira otel işletmecisi, bilinçli bir müdahalede bulunarak otelde yayını mümkün kılmaktadır. Aynı şekilde yayın, *ticari bir hizmetin parçası* olarak sunulmaktadır. Müşteriler, böyle bir hizmetten *fazladan bir ücret ödemeksizin* faydalananıyorsa bile, bu durum işletmenin çekiciliğini artırmakta ve ona *dolaylı ekonomik fayda* sağlamaktadır. Neticeten ABAD olayı 2001/29 sayılı *InfoSoc* Direktifi (md. 3/1) çerçevesinde yorumlayarak, bu tür yayınların eser sahibinin izni olmadan yapılmasının telif hakkı ihlali olduğuna karar vermiştir. Ayrıntı için bkz. C-306/05, *SGAE v. Rafael Hotels SA* (n 31). Başka bir kararında ABAD, otel odalarına televizyon yerleştirilerek misafirlere televizyon ve radyo yayınlarının ulaştırılmasını, “kamuya iletim” (*communication to the public*) olarak kabul etmekle birlikte, 2006/115 sayılı Kiralama ve Ödünç Direktifinin 8(3) maddesi hükmünün yayın kuruluşlarına yalnızca “giriş ücreti karşılığında kamuya açık yerlerde yapılan iletimler” için münhasır hak tanımış olduğunu; otel odasının fiyatına televizyon hizmeti dahil olsa bile, bu bedelin özel olarak yayın iletimine karşılık alınan bir giriş ücreti sayılamayacağını; dolayısıyla, otel odalarında yayınların aktarımının anılan Direktifin md. 8(3) kapsamına girmeyeceğine, o nedenle yayın kuruluşlarının bu bağlamda ek bir lisans veya ücret talep hakkının olmadığına karar vermiştir. Bu kararıyla ABAD, (*SGAE C-306/05* ve *Phonographic Performance C-162/10* gibi) önceki kararlarıyla tutarlı olarak otel odalarında yayın iletimini “kamuya iletim” olarak kabul etmeye devam etmiştir. Ancak Kiralama ve Ödünç Direktifindeki “giriş ücreti karşılığı” şartını dar yorumlamış ve otel konaklama ücretinin bu kapsamda olmadığını açıkça vurgulayarak, yayın kuruluşlarının 2006/115 sayılı Direktif md. 8(3)’e dayanarak otellerden lisans bedeli talep etmelerini engellenmiştir (ABAD 16.02.2017, C-641/15 *Verwertungsgesellschaft Rundfunk GmbH / Hettegger Hotel Edelweiss GmbH*).

tay ile doktrin tarafından anılan mahaller bazı durumlarda umuma açık mahaller kapsamında değerlendirebilmektedir. Bunun temelinde yatan gerekçe, müşteriye tahsisli olsalar da otel odalarının ticari amaçla sunulan hizmetin parçası olmaları ve işletmecinin bilinçli bir müdahalede bulunarak otelde yayını mümkün kılmasıdır. O nedenle bir fonogramın, film CD'sinin veya radyo-televizyon yayınının kablolu veya kablosuz iletimi suretiyle otel odalarında müşterilerin istifadesine sunulması telif hakkı ihlali doğurabilir. Ancak bundan dolayı sorumlu olabilmesi için yayının otel tarafından müzik kanalı, playlist, arka plan müziği gibi bilinçli aktif bir müdahale ile sağlanıyor olması gerekir. Yayının alınabilirliğini sağlamak maksadıyla otelin aktif müdahalesi olmaksızın bir müşterinin otel odasından normal bir akış halinde olan yayını alıyor olması, otelin sorumluluğunu gerektirmez.

Radyo ve televizyon yayınlarının iletildikleri otel odalarında müşterilere dinletilmesi ve izletilmesi yayın kuruluşunun umuma iletim hakkını ihlal etse de, yayın muhtevası fikri ürün üzerinde hak sahibi olan fonogram yapımcısı ve icracı sanatçılar açısından mali hak ihlali oluşturmaz. Yargıtay'ın Ceza Dairelerinin kanaati genel olarak bu yöndedir.³¹ Bu yayınlar, ilgili radyo veya televizyon kuruluşları ile hak sahipleri arasında yapılan anlaşmalar kapsamında değerlendirilir. Bununla birlikte Yargıtay 11. Hukuk Dairesi aksi kanaattedir. Anılan Daire verdiği muhtelif kararlarında, eser sahibi meslek birlikleri tarafından üyele-
rinin eserlerinin yayınlandığı radyo kanallarının davalı otelin yatak odaları, restoranları, barları ve diskosunda işletme tarafından iletilerek telif haklarının ihlal edilgi iddiasıyla açılan davaların kabulü ve tazminata hükmedilmesine dair bidayet mahkemesi kararlarını onamıştır.³² Sonuç olarak 11. Hukuk Dairesi uygulamasına göre kural olarak otel odalarında radyo ve televizyon aracılığıyla yayın yapılması "umuma iletim" olarak nitelendirildiği için otel işletmelerinin meslek birlikleri ile lisans sözleşmesi yapmaları ve lisans bedellerini ödemeleri gerekmektedir.

Müzik kaseti, video kaseti veya CD ve DVD gibi dijital medyada taşınan müzik veya sinema eserinin kiraathane, restoran, mağaza, pub, düğün salonu, disko ve hatta uçak, tren ve otobüs gibi umuma taşıma hizmeti veren işletmelerin toplu taşımada kullandıkları vasıtalarda dinletilmesi veya izletilmesi de eserin radyo-televizyon dışındaki diğer vasıtalarla yayını ve iletimi niteliğini taşır. Bu gibi kullanımlar için de hak sahibinin izni icap eder. Nitekim Yargıtay da, fikir ve sanat ürünlerinin bu şekilde izinsiz kullanımlarını, umuma iletim hakkının ihlali olarak değerlendirmiştir.³³

Son olarak bu başlıkla ilgili önemli gördüğümüz bir hususa daha işaret edilmesi gerekir ki, canlı bir mûsikî icrasının veya oynanmakta olan bir tiyatro eserinin ya da verilmekte olan bilimsel konferansın, herhangi bir işaret, ses veya görüntü nakline yarayan vasıta ile aynı anda başka bir mahalde bulunanların istifadesine sunulması, Kanunda "dolaylı temsil" olarak tanımlanmıştır (FSEK 24/2). Bu türden kullanımları FSEK'in 25. ve 80. maddelerinde düzenlenen umuma iletim hakkı dışında düşünmek mümkün değildir. O nedenle

³¹ Yargıtay 19. CD 3.6.2015 2015/2215 K. 2015/2303.

³² Örnek bir karar için bkz. Yargıtay 11. HD 5.10.2004 E. 2003/12917 K. 2004/9335.

³³ Bu konunun ceza hukuku bakımından değerlendirilmesi hususunda ayrıntılı bilgi için bkz. Mustafa Ateş, *Fikri Hakların Cezai Himayesi* (Adalet 2024) 75-81. Yargıtay Ceza Dairelerinin bazı kararları için mezkûr eserin 58, 59 ve 60 numaralı dipnotlarına bakınız.

kanaatimizce Kanunda “dolaylı temsil” olarak adlandırılan kullanım biçimlerinin yapılacak kanuni bir düzenlemeyle 24. madde mündericatından çıkarılarak, temsil hakkının (*public performance right*) fikir ve sanat mahsulünün icra olunduğu mahalde bulunan ve umum sayılan “kişilerin idrakine doğrudan sunumlarına” inhisar ettirilmesi gerekir. Bu suretle kavram kargaşası da önlenmiş olacaktır.³⁴

4.1.2. Dijital Mecralar ve Araçlarla Umuma İletim

Telif hukuku alanında dijital teknolojilerdeki yenilik ve gelişmelerin en fazla etkisini gösterdiği hak kategorisi umuma iletim hakkıdır. Bu etki kendisini, geleneksel anlamda umuma iletim hakkının zaman, mekân ve teknik araçlardan bağımsız olarak genişlemesi şeklinde göstermiştir. Örneğin *simulcasting* yöntemi umuma iletimin eşzamanlı çoklu mecralar ve platformlarda gerçekleşmesini sağlayarak, geleneksel yayıncılığın sınırlarını aşmıştır. Keza, *webcasting*, dijital çağda umuma iletimin en yaygın biçimlerinden biri haline gelmiş; bireylerin ve kurumların içeriklerini küresel ölçekte paylaşmalarına imkân sağlamıştır.

Son birkaç yıldır fikir ve sanat mahsullerinin umuma iletimde yaygın ve etkin olarak kullanılmaya başlanan *simulcasting* ve *webcasting* gibi dijital mecra ve yöntemlerin ayrı bir başlık altında ele alınmasında fayda görülmüştür. Yine son dönemde medya kullanıcıları için popüler bir alternatif haline gelen *IPTV*’ye de bu başlık altında değinmek gerekir. Zira *IPTV*, geleneksel uydu ya da kablo TV yayınlarından farklı olarak, içeriğin çevrimiçi ortamda aktarılmasını sağlar.

Simulcasting, bir karasal vericiden, uydudan veya kablo sistemi üzerinden yayınlanan içeriklerin, eşzamanlı olarak internette de yayınlanmasına denir.³⁵ Aslında bu yöntem bir nevi yeniden yayın veya yeniden iletim niteliğini taşır. Buna mukabil, başka bir yayın kaynağından alınmaksızın doğrudan doğruya internet üzerinden yapılan yayınlara *webcasting* denir. Diğer bir deyimle *webcasting*, bir sesli veya görüntülü medya içeriğinin internet üzerinden canlı veya önceden kaydedilmiş şekilde yayınlanmasıdır.³⁶ Sadece internet üzerinden yayın yapan radyo ve televizyonlar böyledir.

Simulcasting ve *webcasting* türünden yapılan umuma iletimler, geleneksel radyo-televizyon yayınları gibi, FSEK’in 25/1. maddesi hükmü anlamında “yayın hakkı” kapsamındadır. Bu yayınlar, genellikle gerçek zamanlı olarak çok sayıda izleyiciye ulaşır. Tıpkı radyo-televizyon yayınına benzer bir akış içinde olan sözkonusu yayına kullanıcının müdahale imkanı yoktur. Dinleyici veya izleyiciler web yayınlarını radyo veya televizyondan yapıyormuş gibi takip edebilir. Ancak bunlar dar ve teknik anlamda radyo-televizyon yayını olarak nitelen-

³⁴ Bu konudaki teklifimiz için ayrıca bkz. Ateş (n 2) 34-36.

³⁵ *Simulcasting*, dilimizde “eşzamanlı” anlamına gelen “*simultaneous*” (eşzamanlı) ve “yayın” anlamına gelen “*broadcasting*” kelimelerinin birleşiminden oluşur. Aynı içeriğin birden fazla platformda veya ortamda eşzamanlı olarak yayınlanması anlamına gelir. Kavram başlangıçta radyo ve televizyon için kullanılmaktaydı ve mesela bir programın hem TV’de hem de radyoda aynı anda yayınlanması keyfiyeti ifade etmekteydi. Günümüzde ise dijitalleşmeyle birlikte; radyo veya televizyondan yapılan canlı yayının aynı anda *YouTube*, *Facebook* ve *Twitch* gibi platformlarda gösterilmesi suretiyle internet tabanlı mecralardan iletimini ifade etmek için kullanılmaktadır. <https://transgate.ai/tr/blog/simulcast-nedir-faydalari-ve-nasil-calisir> Erişim tarihi: 14.09.2025.

³⁶ Bkz. <https://en.wikipedia.org/wiki/Webcast> Erişim tarihi: 13.09.2025.

dirilmez. Dar ve teknik anlamda yayıncılık faaliyeti, devletten alınan lisansla “yayıncı kuruluşlarca yapılır” ve özel kanun hükümlerine tabidir.

Kullanıcının akışına müdahale edemeden takip edebildiği bu şekilde yapılan yayına “canlı yayın” anlamında *live streaming* denir. İnternette yapılan yayının müdahale etmeksizin kullanıcı tarafından izlenmesi de *streaming* olarak adlandırılır. Bir web yayının önceden kaydedilmiş içeriği iletme şeklinde gerçekleşmesi de mümkündür. Ancak böyle bir içeriğin yayınının izlenmesi isteğe bağlı (*on-demand*) gerçekleşiyorsa, bu yayına *podcasting* denilir. O nedenle *podcasting*, yayın yoluyla umuma iletim değil, içeriği erişilebilir kılma yoluyla (*making available to the public*) umuma iletim kapsamında değerlendirilir.

Günümüzde *IPTV* denilen yeni bir yayıncılık türü dijital medya izleyicileri için geleneksel radyo-televizyon yayıncılığına alternatif popüler bir yayıncılık haline gelmiştir. *IPTV* (*Internet Protocol Television*), aslında internet protokolü üzerinden televizyon yayının izlenmesini sağlayan bir teknolojidir.³⁷ İzleyiciler *IPTV* yayın içeriklerini internet modemi, router, *IPTV* kutusu, akıllı TV veya mobil cihazlar üzerinden izleyebilir. *Netflix*, *BluTV*, *Exxen* ve *TRT tabii* gibi platformlar internet üzerinden yayının izlenmesini sağlayan yayın aktörlerine örnek teşkil eder.

Bu platformların sundukları yayın hizmetlerini üç gruba ayırmak mümkündür. İlki, canlı yayın hizmetleridir. Canlı yayın hizmeti kapsamında izleyiciye gerçek zamanlı olarak televizyon kanalını izleme imkanı sunulur. Bu nev’iden hizmet kapsamında yapılan yayınlar telif hukuku anlamında eserin “yayın yoluyla umuma iletilmesi” niteliğini taşır. İkinci grup hizmetler, talep üzerine video (*Video-on-Demand-VoD*) hizmetleridir. Bu kapsamdaki hizmetler kullanıcının isteğine bağlı (*on-demand*) olarak sunulur. Kullanıcılar istedikleri yer ve zamanda arzu ettikleri filmleri veya dizileri seçip izleyebilirler. Bu kapsamdaki hizmetler telif hukuku anlamında “erişilebilir kılma yoluyla umuma iletim” (*making available to the public*) kapsamında değerlendirilir. Üçüncü gruba girenler ise, zaman kaydı hizmetleridir. Daha önce yayınlanmış bir içeriğin kaydedilip daha sonra izlenmesinin sağlanmasına “zaman kaydı hizmeti” denilir. Yayını durdurma, geri alma veya ileri sarma gibi özellikler sunabilen sitemleri de bu hizmetler kapsamında değerlendirmek mümkündür.

IPTV hizmeti veren platformlar, yayınladıkları içerikleri ya kendi lisanslarıyla doğrudan üretir veya haklarının veya lisanslarının bedellerini ödeyerek satın alırlar. Yayınladıkları tüm içeriklerin telif haklarını ödemiş olan ve hukukî düzenlemelere uygun olarak faaliyet gösteren *IPTV* platformları, hem medya ve hem de telif hukuku bakımından yayıncı ve içerik sağlayan statüsündedir.

Başkasına ait bir eserin, icranın, yapım veya yayının gerek *simulcasting*, gerek *webcasting* ve gerekse bir *IPTV* platformu üzerinden yayını ve umuma iletimi, eser sahibinin 25. maddeden kaynaklanan inhisarî nitelikteki yayın hakkının bir parçasıdır. FSEK anlamında eser vasfındaki bir içeriğin eser sahibinden, canlı veya tespit edilmiş bir mûsikî icrasının icracı sanatçıdan, mûsikî veya başka seslerin tespitini içeren bir fonogramın yapımcısından, sinematografik tespiti içeren bir filmin film yapımcısından ve halihazırda yapılmakta olan

³⁷ Bu konuda bilgi için bkz. febu.net, “IPTV Nedir ve Nasıl Çalışır?” <https://febu.net/konu/iptv-kullanmak-yasal-midir-iptv-kullananlar-ceza-oder-mi.230/> Erişim tarihi: 14.09.2025.

veya tespit edilmiş bir radyo-televizyon yayının *simulcasting*, *webcasting* veya *IPTV* biçimindeki yayın yöntemlerinden biriyle hak sahiplerinin müsaadesi dışında umuma iletilmeleri, FSEK'in 25. maddesi kapsamında eser sahibine ve 80. maddesinde de bağlantılı hak sahiplerine tanınmış olan "yayın yoluyla umuma iletim" hakkına tecavüz teşkil eder.

4.2. DİĞER VASITALARLA UMUMA YENİDEN İLETİMİN MAHİYETİ

İngilizcesi "*re-transmission*" olan "yeniden iletim" kavramı, genel olarak, daha önce yayınlanmış bir içeriğin başka bir ortamda, başka bir zaman diliminde veya başka bir teknikle yeniden umuma iletilmesi anlamına gelir. Yeniden iletim, medya hukuku anlamında, bir yayın kuruluşuna ait yayının farklı teknik araçlarla veya farklı coğrafi bölgelerde halka ulaştırılmasıdır. Mesela, *TRT Haber* kanalının karasal vericiler üzerinden yaptığı yayının, *Türksat Kablo* operatörü veya *Digitürk* uydu platformu tarafından aynı anda kendilerine ait abonelere ulaştırılması, yeniden iletimdir.

Şu halde yeniden yayın ile yeniden iletim arasındaki temel fark, yeniden yayında orijinal yayını kullanıcılara ileten aktörün *başka bir yayın kuruluşu* olmasıdır. Bir yayın kuruluşunun orijinal yayını yeniden umuma sunan aktör "yayın kuruluşu" statüsünü haiz değilse, bu yayın hukuken *yeniden yayın* sayılmaz. Aynı şekilde bir yayının, o yayın kuruluşunun bizatihi kendisi tarafından umuma sunulması da yeniden yayın sayılmaz. Yeniden iletimin temel özelliği, orijinal yayının süresinde ve muhtevasında değişiklik yapılmaksızın sadece *yayın sinyallerinin teknik ortam değiştirilerek* yeniden kamuya sunulmasıdır. Buna göre, bir radyo-televizyon yayınının sinyalleri kablo TV, uydu, IPTV, mobil ağlar gibi daha farklı ortam, mecra veya tekniklerle zamanında ve içeriğinde değişiklik yapılmaksızın umumun idrakine sunulması halinde yeniden iletimden söz edilir.

Yeniden iletim kavramı, 6112 sayılı RTHK Kanununun 3/1(ii) maddesinde; "*Bir medya hizmet sağlayıcı tarafından sunulan yayın hizmetinin bütünüünün veya büyük bir bölümünün, kullanılan teknik araç ne olursa olsun alınması ve eş zamanlı olarak değişiklik yapılmadan iletilmesi*" şeklinde tarif edilmiştir. Bu tanıma göre hukuken radyo-televizyon yayını veya isteğe bağlı yayın yapma yetkisi bulunan "yayıncı" sıfatını taşıyan bir operatöre ait yayının, başka bir aktör tarafından alınıp eş zamanlı olarak değişiklik yapılmadan umuma iletilmesidir. Yeniden iletimi yapan aktörün "yayıncı kuruluş" statüsünde olması gerekmez. Yeniden iletim aktörü, yayının zamanı ve içeriğine müdahale etmeksizin, sadece yayın sinyallerinin iletimini orijinalinden farklı bir teknik ortamda umuma iletir.

Bir yayın kuruluşunun kendi yayını eşzamanlı olarak bizatihi yeniden yayınlaması, "yeniden yayın" sayılmadığı gibi; aynı yayın kuruluşunun kendisine ait olan bir yayını uydu, kablo veya karasal gibi orijinalinden farklı bir teknik ortamda eş zamanlı olarak umuma iletilmesi de "yeniden iletim" sayılmaz (RTHK 3/2). Örneğin TRT Müzik kanalından yapılan müzik yayınının, eşzamanlı olarak TRT web sitesinden de yayınlanıyor olması "yeniden iletim" değildir. Bir yayın kuruluşunun kendi yayını aynı zamanda farklı teknik ortamlarda umuma iletilmesi, "yayının devamı" veya "devam yayın" olarak nitelendirilir. Keza bir radyo-televizyon yayınının başka bir operatör tarafından içeriğinde veya zamanında değişiklik yapılarak uydu, kablo veya internet gibi farklı bir teknik mecradan iletilmesi de "yeniden

iletim” sayılmaz. Orijinal yayının devamı olarak da görülemeyecek böyle bir umuma iletim, ancak “tekrar yayın” veya “yeni bir yayın” olarak değerlendirilebilir.³⁸

Yukarıdaki izahat, yeniden iletimin konusunun da *radio-televizyon yayını olması* gerektiğini göstermektedir. Bu yönüyle teknik olarak “yeniden yayın” ile “yeniden iletim” arasında Türk Telif Hukuku açısından kayda değer bir fark yoktur. Şöyle ki, yeniden yayın, teknik olarak yayıncı kuruluşun sinyalinin *başka bir yayın operatörü tarafından* anten veya uydu gibi gereçlerle kablolu olarak başka bir yerde eşzamanlı yayınlanmasıdır. Yeniden iletimde ise yayıncı kuruluşun yayınlarının değişiklik yapılmaksızın uydu, kablo, IPTV ve dijital platformlar gibi orijinalinden *farklı bir teknik ortamda* hem zamanlı olarak iletilmesi sözkonusudur. Yeniden yayınlar, hukuken ilk yayıncı kuruluşun özel müsaadesine tabidir. FSEK hükümlerine göre bir yayının yeniden iletimi de ilk yayıncı kuruluşun iznini gerektirir. Her ikisinin de dayanağı, FSEK’in 80/C maddesi hükmüdür.

Bu izahattan hareketle *Digitürk, D-Smart, Tivibu, IPTV, Türksat Kablo TV* gibi kuruluşların statüsü “yeniden iletim operatörlüğü” olarak tespit edilebilir.³⁹ Adı geçen operatörler TRT, Knal7, NTV, ATV, STAR, CNN Türk gibi yayıncı kuruluşlardan aldıkları yayınları, muhtelif paketler halinde, kurmuş oldukları teknik altyapı üzerinden umum kabul edilen alıcı kitleye sinyaller biçiminde yeniden iletirler. Bu iletim, telif hukuku açısından “umuma yeniden iletim” sayılır ve bunu yapabilmek için FSEK md. 80/C hükümlerine göre yayıncı kuruluşların her birinden lisans alınmasını gerektirir. Topluma iletimini sağladıkları içeriklerin “radio-televizyon yayını” olması, onları “yayıncı kuruluş” olarak değerlendirmeyi gerektirmez. Keza yeniden iletim operatörü tarafından iletilen radyo-televizyon yayınlarının sadece abone olan kişiler tarafından izlenebiliyor olması, söz konusu yayınların “umuma/kamuya” iletilmediği anlamına gelmez.

Yeniden iletim operatörü, kendisinin ürettiği veya lisansını alarak platform üzerinden abonelerine veya izleyici kitlesine iletimini yaptığı içerikler bakımından “yayıncı” sıfatını taşır. Örneğin Digitürk platformunun yayınladığı spor müsabakaları yeniden yayın veya yeniden iletim değildir. Bu türden içeriklerin iletimi hem teknik ve hem de hukukî anlamda “radio-televizyon yayını” niteliğini taşır. O nedenle bunların bu kabilden içeriklerle ilgili sorumlulukları da “yayıncı sorumluluğu” ile aynıdır.

Buna karşın yeniden iletim operatörlerinin yer sağlayıcı olarak umuma iletimine aracılık ettiği yayıncı kuruluşların yayın içeriğinden kural olarak sorumlulukları yoktur. Çünkü burada yayın platformu, başka bir özneye ait yayına müdahil olmaksızın “salt yeniden iletim faaliyeti” gerçekleştirmektedir. O nedenle sözelimi (U) unvanlı bir uydu yayın platformu, yayınlarının umuma iletilmesine aracılık ettiği (X) televizyonu tarafından izin almaksızın yayınlanan sinema eseri üzerindeki hak ihlallerinden dolayı hak sahiplerine karşı sorumlu değildir. Bu sorumluluk eseri izinsiz yayınlayan (X) televizyonuna terettüp eder. Eserin

³⁸ Ateş (n 2) 29.

³⁹ Nitekim Yargıtay 11. Hukuk Dairesi de yayın kuruluşlarının yayınları kurduğu kablo sistemi üzerinden abonelerine ulaştıran kablolu yayın şirketinin, doğrudan yayın kuruluşu olmayıp 5846 sayılı Kanunun 25/2. maddesi kapsamında “eser sahibinin eserinin aslı ya da çoğaltılmış nüshalarını diğer biçimlerde umuma ileten” kuruluş niteliğinde olduğu tespitini yapmıştır (Yargıtay 11. HD 27.9.2012 E. 2012/10171 K. 2012/14474). Dairenin aynı tespiti yaptığı bir başka kararı için bkz. 17.3.2016 E. 2015/5698 K. 2016/2986.

umuma arzı sürecinde (U) televizyonunun rolü pasiftir ve bu rol hem zamanlı olarak yayının iletimine “mecra sağlamak” ile sınırlıdır. Onun iletimini sağladığı yayının içeriğini denetleme yükümlülüğü yoktur. Bu sebeple yayın kuruluşunun yayınladığı içeriğin hukuka aykırılığından hukuken mesul tutulmaz. Ancak yargıtay, yeniden iletim operatörünün usulüne uygun ihtarnameye rağmen hukuka aykırı içerik barındıran yayının yeniden iletimi yapan operatörün sorumlu tutulabileceği kanaatindedir.⁴⁰

Örnek üzerinden devan edecek olursak; (U) platformu, yeniden iletimini sağladığı (X) televizyonunun yayınında herhangi bir değişiklik yapar, mesela –teknik sebeplerden kaynaklı birkaç saniyelik gecikmeler hariç– yayının zamanını geciktirir veya yayın içeriğinde ekleme, çıkarma veya başka değişiklikler de yaparak umuma iletirse, artık yeniden iletimden değil “yeni bir yayın” veya “tekrar yayın” dan söz edilir. Bir yayını tekrar yayınlayan veya yeni bir yayın olarak umuma iletenin sorumluluğu, kural olarak, o yayını ilk kez gerçekleştiren yayıncının sorumluluğu gibidir.

5. ERİŞİLEBİLİR KILMAK SURETİYLE UMUMA İLETİM HAKKI

“Erişilebilir kılma” terimi İngilizce’de “*making available*” deyiimiyle ifade edilir.⁴¹ Bu terim Türkçeye “kullanıma sunmak, erişilebilir kılmak, hazır hale getirmek” olarak tercüme edilebilir ve bir şeyin başkalarının erişimine veya kullanımına açılması anlamına gelir. Telif

⁴⁰ “Davalı vekili, müvekkilinin yeniden iletim yapmadığını, kablo TV altyapısı üzerinde analog ve sayısal televizyon yayını ve internet hizmeti sunduğunu, müvekkilinin bir yayıncı kuruluş olmadığını, kablo şebekesinden yayınlanan radyo ve televizyon yayınlarının içeriğine herhangi bir şekilde müdahale edemediğini, içerik kontrolü yapamadığını, reklam yayınlamadığını savunarak, davanın reddini istemiştir. Mahkemece, ... Yargıtay 11. Hukuk Dairesi’nin 04/06/2013 tarih ve 2011/8816 E., 2013/11666 K. sayılı içtihadında da belirtildiği üzere davalının bir yayın kuruluşu olmadığı, yayıncı kuruluşlara altyapı hizmeti sunan davalının iletimine aracılık ettiği, yayınların içeriğinin oluşturulmasına katkısının olmadığı ve bu yayınları değiştirme imkanının bulunmadığı, özellikle yayında eser veya bağlantılı hak sahiplerinin haklarının ihlal edilip edilmediğini önceden bilebilecek bir durumda olmadığı, bu sebeple kendisine ihtar yapılmadığı sürece FSEK’nın 68. maddesine dayalı olarak talep edilen telif tazminatından doğrudan sorumlu tutulamayacağı, FSEK’nın 68. madde uyarınca davalının telif tazminatından dolayı sorumluluğuna gidilebilmesi için kendisine uyumsuzluk konusuna ihlale dair bir ihtarnamenin tebliğ edilmesi ve makul bir süre geçmesine rağmen ihlale devam edilmesinin gerekli olduğu, somut olayda 2010 yılı bitiminde verilen 1 haftalık sürenin iddia olunan ihlali durdurmak için yeterli olmadığından Yargıtay kararı gereğince davacının 2010 yılı için davalıdan telif tazminatı talep edemeyeceği gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne, davalıya ait kablo platformunda yer alan radyo ve televizyon kanallarında davacı meslek birliğinin hak takip yetkisi bulunan fonogramların yeniden iletimi nedeniyle, davalının eyleminin, davacının FSEK’te yazılı bulunan mali haklara tecavüz oluşturduğunun tespitine, gerçekleşen tecavüzün ref’ine, tecavüzün muhtemel tekrarın men’ine, davalıya gönderilen ihtarname tarihi de dikkate alınarak davalının 2010 yılı için tazminat sorumluluğu bulunmadığından telif tazminatı taleplerinin reddine karar verilmesinde isabetsizlik bulunmamıştır.” Yargıtay 11. HD, 24.2.2015 E. 2014/4540 K. 2015/2465. “Eserin/fonogramın izinsiz yayın yoluyla umuma iletiminde yayını gerçekleştiren yayın kuruluşuna karşı dava açılabilirliği, yayın kuruluşları tarafından radyo veya televizyon gibi araçlarla umuma iletilmesine, çeşitli iletişim araçlarıyla alt yapı hizmeti sunan *Türk Telekom* gibi kuruluşlara ise, izinsiz umuma iletim eylemi sebebiyle sorumluluk yüklenemeyeceği ve yayın hakkı ihlali iddiasına dayalı dava açılmayacağı” hakkında bkz. Yargıtay 11. HD 18.03.2002 E. 2001/10181 K. 2002/2396 (Yavuz, Alica ve Merdivan, C. II (n 6) K. No. 80/5, 2518); 11. HD 01.12.2016 E. 2015/13959 K. 2016/8898; 11. HD, 17.03.2016 E. 2015/5698 K. 2016/2986.

⁴¹ Ayrıntı için bkz. Trevor Cook, *The Restricted Act of Making Available & Communication to the Public in the European Union* (Wilmer Hale Publications 2012).

hakkı bağlamında ise genellikle bir eserin dijital ortamda kamuya erişilebilir hale getirilmesini ifade eder. Kavram, bilgisayar ve internetin icadıyla, fikir ve sanat mahsullerinin dijital ortama sayısal kodlara aktarılarak oluşturulan dijital eser nüshalarının internet üzerinden kişilerin kullanımına sunulabilir hale geldiği 1990'lı yıllarda ortaya çıkmıştır.

İlk kez 1996 tarihli WIPO İnternet Anlaşmalarında kullanılmaya başlanmıştır.⁴² Avrupa Birliğinde ise, kısaca “*InfoSoc Directive*” olarak anılan 2001 tarihli Bilgi Toplumunda Telif Haklarının Korunması hakkında 2001/29 sayılı Direktifin 3. maddesinde “*communication to the public*” kavramının yanısıra “*making available to the public*” kavramlarının kullanıldığı görülmektedir.⁴³ Nitekim biz de de kavramın 25. maddesinde 4630 sayılı Kanunla 2001 yılında yapılan değişiklikle FSEK’e dâhil edildiği görülmektedir. Mezkûr maddenin 2. fıkrası erişilebilir kılmak suretiyle umuma iletim hakkını tanzim etmektedir. Ayrıca Madde 80’de ayrıca her bir bağlantılı hak sahipliğiyle ilgili bendinde bahse konu hakka özgü hükümlere yer verilmiştir.

Şu kadar ki, FSEK’in 25. maddesinin 2. fıkrasının tasarımında WIPO Telif Hakları Anlaşmasının “Umuma İletim Hakkı” başlıklı 8. maddesinden esinlenilmiş ancak fıkra metni Anlaşma maddesindeki muhtevayı aşacak şekilde kaleme alınmıştır. Zira WCT’nin 8. maddesinde, Bern Sözleşmesinin mükerrer 11. maddeleri ile 14. maddesi hükümleri saklı kalmak kaydıyla “*edebiyat ve sanat eseri sahiplerinin, eserlerinin telli veya telsiz araçlarla, fertlerin kendileri tarafından seçilen yer ve zamanda, bu eserlerden bireysel olarak, yararlanacak biçimde umuma iletilmesine izin verilmesi hakkının münhasıran eser sahibine ait olduğu*” hükmüne bağlanmıştır.

İnternette umuma iletimi tanzim eden mezkûr maddedeki bu hükümden hareketle, bir eserin umuma erişilebilir kılınmasından (*making available to the public*) söz edilebilmesi için şu üç temel unsurun varlığının gerekli olduğu sonucuna varılabilir: Bunlardan ilki, fikir ve sanat mahsullerinin umum sayılan kitleye “dijital ortamda” sunulmasıdır. İkincisi, fikri mahsule bireyler “kendi seçimleriyle” erişebiliyor olmalıdır. Üçüncüsü ise, bireylerin esere erişiminin “zamandan ve mekândan bağımsız” olmasıdır. Eserin erişilebilir kılma yoluyla

⁴² Örneğin son olarak 170 ve 1979 yıllarında revize edilen Bern Sözleşmesinde “umuma iletim hakkı” farklı türdeki eserler bakımından çelişkili ve tutarsız olsa da bir şekilde düzenlemiş olmasına rağmen “*making available*” (erişilebilir kılma) ibaresine karşılık gelebilecek bir terime ve bu bağlamda bir hakka yer verilmiş değildir. Bu konuda bkz. Jane C. Ginsburg, ‘The (New) Right of Making Available to the Public’ David Vayer and Lionel Bently (eds), *Intellectual Property in the New Millennium, Essays in Honour of William R. Cornish*. (Cambridge, New York, Cambridge University Press 2004) 234-247. AB hukukunda erişilebilir kılma yoluyla umuma iletim hakkı hususunda daha fazla bilgi için bkz. Cheryl Jo Lin Foong, ‘The Making Available Right: Realizing the Potential of Copyright’s Dissemination Function in the Digital Age’ PhD Thesis (Faculty of Law and Business Thomas More Law School Australian Catholic University 11 January 2018); Christophe Geiger and Franciska, ‘Chapter 11: The Information Society Directive’ Irini A. Stamatooudi and Paul Torremans (eds), *EU Copyright Law: A Commentary* (Edward Elgar 2015) 395-527; Trevor Cook, *The Restricted Act of Making Available & Communication to the Public in the European Union* (Wilmer Hale Publications 2012); Poorna Mysoor, ‘Unpacking the Right of Communication to the Public: A Closer Look at International and EU Copyright Law’ (October 21, 2013) *Intellectual Property Quarterly* 166-185.

⁴³ Directive 2001/29/EC of the European Parliament and of the Council of 22 May 2001 on the Harmonisation of Certain Aspects of Copyright and Related Rights in The Information Society (OJ L 167 22/06/2001 P 0010 – 0019).

umuma arzı, geleneksel anlamda radyo televizyon yayını veya diğer vasıtalarla umumun istifadesine sunumdan farklı kılan özellikler bunlardır.

İnternetle umuma iletimin unsurları böyle iken FSEK'in 4630 sayılı Kanunla değişik 25. maddesinin ikinci fıkrasında eser sahibinin, eserin *aslı veya çoğaltılmış nüshalarının* telli veya telsiz araçlarla satışı veya diğer biçimlerde *umuma dağıtılmasına* veya *sunulmasına karar verme yetkisi* de bu kapsamda düzenlenmiştir. Madde gerekçesinde, bu düzenlemenin amacının, eserlerin elektronik ticarete konu edilmesi, yani internet vasıtasıyla tedavüle konulması yetkisinin eser sahibine ait bulunduğunu vurgulamak olduğu ifade edilmekte ise de, eserin fiziki nüshalarının hangi ortamda olursa olsun satım, kiralama, ödünç verme ve benzeri yöntemlerle dağıtılması “yayın hakkı” değil FSEK'in 23. maddesi uyarınca “yayın hakkı” kapsamına girer. Bu nedenle bahse konu hükmün 25. madde yerine eser sahibinin “yama hakkını” düzenleyen md. 23 kapsamında yer alması gerekirdi.⁴⁴ Bununla beraber, kanun koyucunun bu düzenlemeyle kastı “eserin dijital nüshaları” ise, yani internet ortamında eserin dijital formatının bedelli olarak kullandırılması amaçlanmış ise, bu tür bir kullanım, zaten “erişilebilir kılma yoluyla umuma iletim” kapsamına girecektir. Bu durumda sözkonusu ifadelerin hükümde yer almasının gereksiz olduğu açıktır.

WIPO Telif Hakkı Anlaşmasının 8. maddesinin amacı, Bern Sözleşmesinden farklı olarak, tüm eser türleri üzerinde eser sahibine umuma iletim hakkı sağlamak ve “yayın hakkı” olarak da adlandırılan çoğaltılmış eser nüshalarının dağıtılması dışındaki araç ve yöntemlerle eserin umuma iletilebilmesi menfaat ve yetkilerin münhasıran eser sahibine ait olduğunu vurgulamaktır.⁴⁵ Nitekim maddede kullanılan “*communication*” terimi, eserin doğru- dan doğruya temsilini, telli veya telsiz iletimini, radyo-televizyon veya işaret, ses ve görüntü nakline yarayan herhangi bir araç ve yöntemle topluma sunulmasını ifade eder. O nedenle eserin, fizikî nitelikteki aslının veya nüshalarının dağıtımı dışında kalan her türlü araç ve yöntemle umuma ulaştırılmasını “iletim” kapsamında düşünmek gerekir.

WIPO Telif Hakkı Anlaşmasının kabulünün temelinde yatan gerekçeler de dikkate alınır 8. maddenin, eserin fizikî nitelik taşımayan, yani dijital formatının özellikle çevrimiçi (*on-line*) veya internet erişimi yoluyla umumun istifadesine sunulması yetkisinin eser sahibine aidiyetini tescili için vazedildiğine şüphe duyulmaz. Bu maddede geçen “*kişilerin kendileri tarafından seçilen yer ve zamanda eserlerden bireysel olarak yararlanacak biçimde umuma iletilmesi*” deyimini, bireyler tarafından, istenilen zaman ve yerde, bir web sayfasındaki eserlerin gözlemlenebilmesi veya bir internet sunucusundaki (*server*) dosyaların kişisel bilgisayarlara veya çeşitli dijital ortamlara indirilebilmesi, kopyalanabilmesi, yüklenebilmesi gibi fiilleri ifade eder.

FSEK md. 25/2 hükmünde de hemen hemen aynı kelimelerle geçen “*eserin aslı veya çoğaltılmış nüshalarının telli veya telsiz araçlarla... gerçek kişilerin seçtikleri yer ve zamanda... erişimini sağlamak suretiyle umuma iletimi*” ifadesini, WIPO Telif Hakkı Anlaşmasının 8. maddesi doğrultusunda yorumlamak gerekir. Böylece; edebiyat eserlerinin, bilgisayar programlarının, müzik eserlerinin veya sinema eserlerinin web sayfalarında veya internet sunucu-

⁴⁴ Ayrıntı için bkz. Ateş (n 6) 192.

⁴⁵ Ateş (n 6) 192-193.

larında, kişilerin erişimini mümkün kılacak şekilde bulundurulması, eserin bir nevi kamuya sunulma şeklidir. Ancak, bu gibi ortamlarda bulunan esere erişimin yeri ve zamanı, işin doğası gereği, eserden yararlanan kişi tarafından seçilir. O nedenle bu hakka “esere erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkı” (*making available to the public right*) da denilir.

Bir eserin bireylerin istediği yer ve zamanda erişmelerini mümkün kılacak şekilde bir internet sayfasına konulması, fiiliyatta o esere tek bir kişi dahi erişim sağlamış olsa bile, FSEK’in 25/2. maddesi hükmü anlamında erişim sağlama yoluyla umuma iletim gerçekleşmiş sayılır. Burada önemli olan, eserin, üçüncü kişilerin ondan bu tarzda istifade edebilmelerine âmâde kılınıp kılınmadığıdır. Bahse konu esere geniş bir kitlenin erişim sağlıyor olması şart değildir.

Erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkının kullanılması için yayın kuruluşu veya yeniden iletim platformları gibi lisanslı bir operatörün aracılığına ihtiyaç yoktur. Kişi sahip bulunduğu fikri mahsulü kendi internet sitesi üzerinden umumun erişimine sunabileceği gibi, başka bir kuruma veya kişiye ait internet ortamına yüklemek suretiyle de kişilerin erişimine sunabilir. Mesela, bir kimse eser vasfında sahip olduğu müzik, resim, fotoğraf, video veya dijitalle dönüştürülmüş kitaplarını, kendi sayfasına koyarak erişime açabilir. Kişinin bunları *Facebook, Instagram, Twitter/X, YouTube, TikTok, Twitch* ve *Nsosyal* gibi sosyal medya, *WhatsApp* ve *Telegram* gibi mesajlaşma ortamlarında ya da *Pinterest* ve *Snapchat* görsel medya ya da *Reddit* ve *Ekşi Sözlük* gibi dijital forumlarda paylaşmak suretiyle bu platformların kullanıcılarının erişimine sunması da mümkündür. Erişime sunulan içerik, bu ortamlara koyan şahsa aitse, telif hukuku açısından problem yoktur.

Buna mukabil, başkasına ait olup telif hakkıyla korunan içeriklerin internet ortamında kişilerin erişimine sunulması, FSEK 25/2. maddesi hükmü ve 80. maddesinin ilgili hükümleri mucibince, içerik üzerinde hak sahibi olan kişinin iznine bağlıdır. Aksi takdirde FSEK hükümlerine göre bu içerikleri yetkisiz ve izinsiz paylaşan kimse hem hukukî (FSEK 66-70) hem de cezaî (FSEK 71 vd.) açıdan hak sahiplerine karşı sorumlu olur. Bu gibi hallerde sorumluluk içerik sağlayana terettüp eder. İçerik sağlayan, internet ortamında kullanıma sunduğu her türlü bilgi veya veriyi üreten, değiştiren ve sağlayan kişi ve kurumdur. 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi Hakkında Kanuna göre içerik sağlayan, sağladığı içerikten birinci derece ve mutlak surette sorumludur. Başkasına ait içeriklere sadece bağlantı vermişse kural olarak sorumluluk doğurmaz. Ancak, onun “benim-sediği” veya “kendi içeriği gibi sunduğu” takdirde sorumlu olur. Dolayısıyla içerik sağlayan, hem fikrî mülkiyet haklarına ve hem de kişilik haklarına vaki ihlallerden sorumluluğun doğrudan muhatabıdır.

Şu kadar ki, 5651 sayılı Kanuna göre yer sağlayıcı (*hosting provider*) durumunda olan internet hizmeti sunucuları içerik sağlayanın internette paylaştığı içerikten kural olarak doğ-

rudan sorumlu değildir.⁴⁶ Hizmet ve içerikleri barındıran sistemleri sağlayan veya işleten kişi ve kurumlara “yer sağlayıcı” denir.⁴⁷ *Hosting* şirketleri ve bulut hizmeti veren firmalar böyledir. Çünkü onların yer sağladığı içeriği kontrol etme veya hukuka aykırılıklarını araştırma yükümlülükleri yoktur. Ancak, içeriğin hukuka aykırı olduğu kendisine bildirildiğinde, sözkonusu içeriği mahkeme veya BTK kararı ile kaldırmak zorundadırlar. Erişim sağlayıcılar da yer sağlayanlar gibi sorumlu değildirler. Bunlar kullanıcılara internet ortamına erişim imkanı sağlayan *Türk Telekom*, *Turkcell Superonline* ve *Vodafone Net* gibi kişi ve kurumlardır. Hukuk düzeni, bunlara da kullanıcıların içeriklerine müdahale etme veya onları denetleme yükümlülüğü yüklememiştir. Ancak, bunlar ilgili mercilerin erişim engelleme kararlarını derhâl yerine getirmekle yükümlüdür.⁴⁸

6. YENİ BİR KAMUYA (*NEW PUBLIC*) SUNMA HAKKI

Eser sahibinin umuma iletim hakkı, fikri mülkiyet hukukunun dijital çağda en dinamik alanlarından birini oluşturur. Bu hak, eserin yalnızca belirli bir kitleye veya platforma sunulmasını değil, aynı zamanda eserin sonraki aşamalarda hangi kitlelere ulaştırılabileceğini de kapsar. ABAD, özellikle *Svensson v. Retriever Sverige AB*⁴⁹ ve *GS Media v. Sanoma*⁵⁰ vb. kararlarında geliştirdiği *new public* (yeni kamu) doktriniyle, bir fikrî mahsulü hak sahibinin izni dahilinde kullanan kitlenin dışında kalan kişilere iletilmesini eser sahibinin iznine bağlı kılmıştır. Yüksek Mahkeme, Bilgi Toplumu Direktifindeki umuma iletim ve erişilebilir kılma yoluyla umuma iletim gibi kavramların ve Müktesebat hükümlerinin Birlik içinde aynı şekilde yorumlanması ve eşit uygulanabilmesi için bazı kriterler geliştirmiştir ki, bun-

⁴⁶ “Mahkemece 5651 sayılı Kanunun 4, 5 ve 6. maddelerinde internet ortamında yapılan yayınlardan kimlerin sorumlu olduğunun sınırlı şekilde sayılmak suretiyle gösterildiği, buna göre içerik sağlayıcının, yer sağlayıcının ve erişim sağlayıcının sorumluluğunun bulunduğu, Telekomünikasyon İletişim Kurumu Başkanlığının cevabi yazılarından, davalıların dava konusu internet sitesinin içerik, yer ve erişim sağlayıcısı olmadıkları anlaşıldığı ve bu nedenle davalıların dava konusu yayın nedeni ile sorumluluklarının bulunmadığının kabulü ile önceki kararda direnilmesine karar verilmesi üzerine yapılan incelemede; davalıların dava konusu haberlerin yer aldığı internet sitesinin içerik, yer ve erişim sağlayıcısı olmadıkları, bu nedenle direnme kararının doğru olduğu anlaşılmıştır.” Yargıtay 4. HD 18.01.2017 E. 2016/17043 K. 2017/294.

⁴⁷ Bu konuda bkz. Ahunur Açıkgöz ve Murat Gürel, ‘Başkasına Ait İçerikteki Fikrî ve Sınai Hak İhlalleri Nedeniyle Dijital Platformların Hukuki Sorumluluğu’, 2024 82(3) İstanbul Hukuk Mecmuası 693-750; Gezder, Ümit, *İçerik Sağlayıcının ve Yer Sağlayıcının Hukuki Sorumluluğu ve Sorumluluk Muafiyeti* (Seçkin 2017).

⁴⁸ İnternet ortamında gerçekleşen ihlallerden dolayı internet aktörlerinin hukuki sorumlulukları konusunda ayrıntılı tespit ve değerlendirmeler için bkz. Mustafa Ateş, ‘Sosyal Medya Aktörlerinin Hukuki sorumluluğu ve Bilhassa Telif Haklarının İhlalinde Sorumlulukları’ *Fikrî Hukuka Dair Makalelerim* (Adalet 2016) 43-104.

⁴⁹ ABAD, C-466/12 *Svensson and Others v. Retriever Sverige AB*, , ECLI:EU:C:2014:76. Bir değerlendirme için bkz. Ali Demirbaş, ‘Telif Hukukunda İnternet Linki ve Avrupa Adalet Mahkemesi’nin *Svensson* ve *Bestwater* Kararları’ 2018 5(1) İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 169 – 186.

⁵⁰ ABAD, C-160/15 *GS Media BV v. Sanoma Media Netherlands BV and Others*, ECLI:EU:C:2016:644. Ayrıntılı değerlendirme için bkz. Case Yole Tanghe, ‘Copyright Protection in the Digital Era: Hyperlinking and the Right of Communication to the Public. The *GS Media*’ 2016 1(3) European Papers 1215-1224.

lardan biri de “yeni kamu” doktrini-⁵¹

Yeni kamu testi, eser sahibinin eserinin ilk iletimi için yani başlangıçta verdiği müsaadenin, eserin yeniden iletimine veya yeni bir iletimine muhatap durumundaki umum sayılan kitleyi kapsamadığı varsayımına dayanır. Zira eserin kendisine yeniden iletildiği veya yeni bir iletiminin yapıldığı kitle, önceki aşamada eserin umuma arzı için sahibi tarafından verilen müsaadele hesaba katılmamıştır. Diğer bir deyimle izin, eserin yalnızca önceki iletişimin muhatabı olan kişiler dikkate alınarak verilmiştir. Eser sahibinin bu izni verirken hesapta olmayan kişilerin de idrakinde sunulması halinde, mezkûr doktrine göre hesapta olmayan bu kişiler yeni bir umumun fertleri yani “yeni bir kamu” olarak kabul edilmekte ve eserin bu kitle tarafından da idrak edilebilir olması keyfiyeti “yeni bir kamuya sunum” olarak değerlendirilmektedir. Yani, bir eserin yeniden iletimi, eğer bu iletim ilk iletimde hedeflenmeyen bir kitleye yöneliyorsa, iletimi yapanın telif hakkı sahibinden izin alması gerekir. Önceki iletim için alınan izin, yeni kitleye iletme de izin verildiği anlamına gelmez. Eserin izin alınmaksızın ilk iletimde hesaba katılmamış kitlenin erişimine istifadesine sunulması telif hakkı ihlali olarak değerlendirilebilir.⁵²

Türk Hukukunda FSEK kapsamında “yeni kamu” kavramı açıkça düzenlenmiş değildir. Bununla birlikte, AB müktesebatında olduğuna benzer biçimde FSEK md. 25/1’de eser sahibine ve md. 80’de de bağlantılı hak sahiplerine tanınmış umuma iletim hakkı göz önüne alındığında, AB içtihatlarında ortaya konulan kriterlerin Türk hukukunda da uygulanabilir olduğuna şüphe yoktur. Zira ABAD içtihatlarında vurgulanan temel husus, eserin erişim sağlanan kitle bakımından “başlangıç izninin sınırlarını aşmasıdır.” Bu çerçevede, örneğin kapalı bir mekânda ücretli konserin, mobil bir uygulama aracılığıyla başka bir umumî mekânda izletilmesi, eserin “yeni bir kamuya” sunulması niteliğini taşır. Umumun alması için yapılan bir TV yayınının otel, restoran vb. benzeri ticari mekanlarda merkezi bir sistem ile müşterilerin istifadesine sunulması da böyledir. Böyle bir durumda, eser sahibi veya icracı sanatçının izni olmaksızın gerçekleşen iletim, AB hukukunda olduğu gibi Türk hukukunda da telif hakkı ihlali olarak değerlendirilebilir.⁵³ Esasen daha evvel değinildiği üzere, fikir ve sanat mahsullerini içeren radyo-televizyon yayınlarının otel, restoran, düğün salonu,

⁵¹ P. Bernt Hugenholtz and Sam van Velze, ‘Communication to a New Public? Three Reasons Why EU Copyright Law Can Do Without a ‘New Public’ (July 19, 2016), <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2811777> Erişim tarihi: 06.09.2025. Makalede yazarlar, ABAD’ın geliştirdiği “yeni kamu” doktrininin tenkit ederek, böyle bir kriter olmaksızın da sistemin tutarlı ve daha öngörülebilir bir şekilde işleyeceğini ileri savunmaktadırlar. Ayrıca bkz. Lütfiye Akgül Su, ‘Avrupa Adalet Divanı (CJEU) Kararlarında Umuma İletim Hakkı Kriterleri’ 2017 12(128) Terazi Hukuk Dergisi 168-171.

⁵² Eleonora Rosati, ‘When Does a Communication to the Public Under EU Copyright Law Need to Be to a ‘New Public’?’. (July 1, 2020) 45(6) *European Law Review* 802-823.

⁵³ ABAD uygulamasında olduğu gibi Yargıtay da bazı kararlarında bir radyo televizyon yayınının otel, bar, restoran mağaza gibi mekânlarda kurulan bir sistem üzerinden müşterilere sunumunun hak ihlali teşkil ettiği yönünde verdiği kararları mevcuttur. Örneğin; bir meslek birliğinin üyesi olan sanatçıya ait müzik eserinin davalı şirkete ait mağazada hak sahibinin izni olmaksızın radyo üzerinden alınan yayınlı mağaza içerisinde umuma dinletildiğini, böylelikle müvekkilinin umuma iletim hakkının ihlal edildiğini ileri sürerek, açtığı, ref, men ve tazminat taleplerine ilişkin dava Yargıtayca kabul edilmiştir. Ancak bu türden bir eylemin mahiyeti, mesela “yeni bir kamuya sunum” olup olmadığı tartışılmamıştır (Yargıtay 11. HD 1.11.2017 E. 2016/3594 K. 2017/5991). Aynı direnin başka bir kararı için bkz. Yargıtay 11. HD 6.2.2017 E. 2015/12775 K. 2017/573.

mağaza gibi umumi mahallerde kullanımıyla ilgili kararlarında “yeni bir kamuya sunum” tabiri geçirilmemiş olsa da Yargıtay’ın hukuka aykırılık tespitlerinin temelinde, fikri mahsullerin izinsiz yeni bir kullanıcı-tüketici kitlesinin idrakine sunulması olgusu yatmaktadır.

Yeni kamuyla ilgili ABAD’ın yaklaşımı iki temel kritere dayanmaktadır: Bunlardan ilki, iletimin, eser sahibinin başlangıçta iletimine izin verdiği kamudan farklı bir kitleye yönelmesidir. İkincisi ise, iletimin ekonomik kazanç sağlama amacıyla yapılmasıdır. Nitekim SGAE v. Rafael Hotels⁵⁴ kararında otel odalarında televizyon yayınının misafirlere ulaştırılması, eserin yeni bir kamuya sunulması olarak değerlendirilmiştir. Keza, Football Association Premier League v. QC Leisure⁵⁵ davasında futbol karşılaşmalarının yetkisiz dekoderler aracılığıyla farklı ülke kullanıcılarına iletilmesi de “yeni kamu” doktrini kapsamında ihlal sayılmıştır. *Reha Training* ABAD, televizyon yayınlarının böyle bir merkezde kasıtlı olarak hastalara sunulmasının, teknik araç ne olursa olsun, bir “iletim eylemi” olduğunu belirtmiştir.⁵⁶ Hastaların terapi merkezinde yayınlara aynı anda veya ardışık olarak erişebildiklerini ve bunların sayılarının önemsiz düzeyde olmadığını ifade ederek, terapi merkezinin “umumi mahal” ve buradaki müşterilerin de “umum” (*public*) olarak kabul edilmesi gerektiğine hükmetmiştir. Dahası, televizyon yayınlarının ilk iletiminin bu hastaları hedeflemediğini, dolayısıyla onların “yeni bir kamu” oluşturduklarını da belirtmiştir. Bu hastaların, ilk iletim sırasında dikkate alınmamış bir kamu grubu olduğunu, yayınların tedaviyle doğrudan ilgisi olmasa da, merkezin çekiciliğini artırdığını ve bu nedenle diğer terapi merkezlerine nazaran rekabet avantajı sağladığını vurgulayarak “ticari kazanç sağlama” kriterine de işaret etmiştir.

Türk mahkemeleri doğrudan AB içtihatları ile bağlı olmamakla birlikte, FSEK’in yorumunda bu içtihatlardan yararlanılması mümkündür. Özellikle Yargıtay’ın eser sahibinin mali haklarını ABAD gibi geniş yorumlama eğilimi dikkate alındığında, “yeni kamu” kavramının Türk Hukukunda da uygulama alanı bulacağı ABAD’ın kullandığı terminoloji kullanılmıyor olsa da, daha önce de işaret edildiği gibi “yeni kamu” doktrininin tatbikatta Yargıtay tarafından benimsenmiş olduğunu söylemek mümkündür.

Bu doğrultuda, eser sahibinin rızası dışında gerçekleştirilen her türlü yayının, gerek doğrudan iletilmesi gerekse teknik araçlarla yeniden iletim yoluyla farklı kitlelere ulaştırılması, FSEK’in 25/1. maddesi hükmü ile 80. maddesinin ilgili hükümlerinin ihlali olarak nitelendirilebilir. Ancak, burada ABAD’ın aradığı ikinci kıstası da dikkate almak gerektiği kanaatindeyiz. Buna göre yeni kamuya iletimin gelir elde etmek amacına matuf olmalıdır. Bu çerçevede yeni kamuya sunum için doğrudan veya dolaylı kazanç elde etmek gibi bir amacın varlığı halinde eserin “yeni kamu” sayılabilecek bir kitlenin idrakine sunumu, Türk Hukuku bakımından, iletimin muhtevasına göre FSEK’in 25. maddesinin veya 80. maddesinin ilgili hükmünün ihlali olarak mütalaa olunabilecektir.

⁵⁴ ABAD, C-306/05 *Sociedad General de Autores y Editores de España (SGAE) v. Rafael Hoteles SA*, ECLI:EU:C:2006:764.

⁵⁵ ABAD, C-403/08 ve C-429/08 *Football Association Premier League Ltd and Others v. QC Leisure and Others*, ECLI:EU:C:2011:631.

⁵⁶ ABAD, C-117/15 *Reha Training v GEMA* Kararı için bkz. <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-117/15> Erişim tarihi: 26.09.2025.

7. SONUÇ

Dijital teknolojilerin gelişimi, umuma iletim hakkını telif hukukunun en dinamik ve tartışmalı alanlarından biri hâline getirmiştir. Çalışmada ortaya konulduğu üzere, bu hak, klasik anlamda yalnızca eserlerin radyo-televizyon yayınlarıyla kamuya sunulmasına ilişkin bir yetki olmaktan çıkarak, dijitalleşmenin etkisiyle eserlerin internet ve mobil platformlar aracılığıyla umuma erişilebilir kılınmasını da kapsayacak şekilde genişlemiştir.

Tarihsel süreçte Bern Sözleşmesi ve Roma Sözleşmesi gibi temel uluslararası belgeler, eser sahiplerinin haklarını korumada önemli bir çerçeve sunmuş; WIPO İnternet Anlaşmaları ise özellikle dijital çağın ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik hükümler getirmiştir. Avrupa Birliği müktesebatı, Bilgi Toplumu Direktifi ve Dijital Tek Pazar Direktifi aracılığıyla umuma iletim hakkını ayrıntılı biçimde düzenlemiştir. ABAD içtihadı ise umuma iletim, kamuya erişilebilir kılma kavramlarına yeni anlamlar yükleyerek hakların kapsamını genişlettiği gibi, “yeni kamu” doktriniyle de bu hakkın kapsamını güncel teknolojik gelişmelere uyarlamıştır.

Türk hukukunda, 4630 sayılı Kanun ile FSEK’e eklenen hükümler, Avrupa Birliği ve uluslararası standartlarla uyumlu olarak eser sahiplerinin dijital ortamdaki haklarını güçlendirmiştir. FSEK’in 25. ve 80. maddeleri, hem eserlerin kamuya erişilebilir kılınması hem de yeniden iletim faaliyetleri bakımından eser sahiplerine münhasır haklar tanımakta; ihlaller karşısında hukukî ve cezai sorumluluğu düzenlemektedir. Böylece, radyo-televizyon yayınlarından çevrimiçi içerik platformlarına, sosyal medya mecralarından mobil uygulamalara kadar geniş bir yelpazede umuma iletim hakkı, Türk hukukunda etkin bir koruma alanı bulmuştur.

Ancak dijital çağ, eser sahiplerinin münhasır hakları ile kamuya erişim özgürlüğü arasında yeni bir denge kurulmasını da zorunlu kılmaktadır. Özellikle internet üzerinden içerik paylaşımı, sosyal medya ve kullanıcı odaklı platformlarda ortaya çıkan pratikler, bu dengeyi sürekli olarak sınamaktadır. Hukuk düzeni, bir yandan eser sahiplerinin ekonomik ve manevi çıkarlarını korurken, diğer yandan kültürel üretimin ve bilgiye erişimin önünü tıkamadan sürdürülebilir bir çözüm geliştirmek durumundadır.

Sonuç olarak, umuma iletim hakkı, dijital çağın telif hukukuna yön veren en kritik kavramlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Hem uluslararası hem de ulusal düzeyde getirilen düzenlemeler, eser sahiplerinin haklarını güçlendirmiş; fakat aynı zamanda eserlerin topluma ulaşabilmesi için dengeli bir yaklaşımın gerekliliğini de ortaya koymuştur. Bu bağlamda, özellikle uygulama boyutuyla Türk Hukukunun, gelişen teknolojilere ve uluslararası standartlara paralel biçimde güncellenmesi, eser sahipleri ile kamu yararı arasındaki hassas ilişkinin korunması açısından önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz A ve Gürel M, 'Başkasına Ait İçerikteki Fikrî ve Sınai Hak İhlalleri Nedeniyle Dijital Platformların Hukuki Sorumluluğu' 2024 82(3) İstanbul Hukuk Mecmuası 693-750.
- Akgül Su, L, 'Avrupa Adalet Divanı (CJEU) Kararlarında Umuma İletim Hakkı Kriterleri' 2017 12(128) Terazi Hukuk Dergisi, 168-171.
- Ateş ., 'Eser Sahibinin Umuma İletim Hakkı ya da E-Haklar: FSEK'in 25. Maddesine Dair Genel Bir Değerlendirme' *Fikir ve Sanat Hukukuna Dair Makalelerim* (Adalet Yayınevi 2016) 3-41.
- Ateş M, 'Sosyal Medya Aktörlerinin Hukuki sorumluluğu ve Bilhassa Telif Haklarının İhlalinde Sorumlulukları' *Fikrî Hukuka Dair Makalelerim* (Adalet 2016) 43-104.
- Ateş M, *Fikir ve Sanat Eserleri Üzerindeki Hakların Kapsamı ve Sınırlandırılması* (Seçkin 2003).
- Ateş M, *Fikrî Haklara İlişkin Hukukî İşlemler* (2. Baskı, Adalet 2023).
- Ateş M, *Fikri Hakların Cezai Himayesi* (Adalet 2024).
- Ayiter N, *Hukukta Fikir ve Sanat Ürünleri* (S Yayınları 1981) 139.
- Bozbel S, 'FSEK'e göre Yayın, Yeniden Yayın, Yeniden İletim ve Diğer Mali Haklardan Farkı' Tekin Memiş (Editör) *Fikri Mülkiyet Hukuku Yıllığı 2010 C. II* (Yetkin 2011) 107-132.
- Cook T, *The Restricted Act of Making Available & Communication to the Public in the European Union* (Wilmer Hale Publications 2012).
- Demirbaş A, 'Telif Hukukunda İnternet Linki ve Avrupa Adalet Mahkemesi'nin Svensson ve Bestwater Kararları' 2018 5(1) İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 169 – 186.
- Erel ŞN, *Türk Fikir ve Sanat Hukuku*. (3. Bası, Yetkin 2009).
- Febu.net, "IPTV Nedir ve Nasıl Çalışır?" <https://febu.net/konu/iptv-kullanmak-yasal-midir-iptv-kullananlar-ceza-oder-mi.230/> Erişim tarihi: 14.09.2025.
- Foong CJL., 'The Making Available Right: Realizing the Potential of Copyright's Dissemination Function in the Digital Age' PhD Thesis, (Faculty of Law and Business Thomas More Law School Australian Catholic University 11 January 2018).
- Geiger C and Franciska, 'Chapter 11: The Information Society Directive' Irini A. Stamatoudi and Paul Torremans (edits), *EU Copyright Law: A Commentary* (Edward Elgar 2015) 395-527.
- Gezder Ü, *İçerik Sağlayıcının ve Yer Sağlayıcının Hukuki Sorumluluğu ve Sorumluluk Muafiyeti*, (Seçkin 2017)
- Ginsburg, JC, 'The (New) Right of Making Available to the Public' David Vayer and Lionel Bently (edits), *Intellectual Property in the New Millennium, Essays in Honour of William R. Cornish* (Cambridge University Press 2004) 234-247.
- Hugenholtz PB and van Velze S, 'Communication to a New Public? Three Reasons Why EU Copyright Law Can Do Without a 'New Public'' (July 19, 2016), <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2811777> Erişim tarihi: 06.09.2025.
- Mysoor P, 'Unpacking the Right of Communication to the Public: A Closer Look at International and EU Copyright Law' (October 21, 2013) *Intellectual Property Quarterly* 166-185.
- Öztan F, *Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku* (Turhan 2008).
- Pekdinçer, RT, '5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun Umuma İletim Hakkı Açısından Sağladığı Korumanın Zaman İçerisindeki Değişimi', *Fikri Mülkiyet Hukuku Fasikülleri I: Fikri ve Sınai Hakların Korunması*. Ozan Ali Yıldız (Editör) (Oniki Levha 2015) 33-44.
- Ricketson S and Ginsburg JG, *International Copyright and Neighbouring Rights: The Berne Convention and Beyond Vol. I* (2nd Ed., Oxford University Press 2006).
- Ricketson S, *The Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works: 1886-1986* (Kluwer 1987).

Rosati E, ‘When Does a Communication to the Public Under EU Copyright Law Need to Be to a ‘New Public?’ (July 1, 2020) 45(6) *European Law Review* 802-823.

Tanghe, C., ‘Copyright Protection in the Digital Era: Hyperlinking and the Right of Communication to the Public. The GS Media’ 2016 1(3) *European Papers* 1215-1224.

Tekinalp Ü, *Fikri Mülkiyet Hukuku* (5. Bası, Vedat 2012).

Yavuz L, Alica T. ve Merdivan F., *Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Yorumu C. I (1-47. Maddeler)* (Seçkin 2013).